

Kaisu Nevasalmi

## Radio Suomi soi

Musiikin valinta Suomen suosituimmalla radiokanavalla

---

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

22.4.2014

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Kaisu Nevasalmi Radio Suomi soi – Musiikin valinta Suomen suosituimmalla radiokanavalla 40 sivua + 2 liitettä 22.4.2014
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Radio- ja TV-työ
Ohjaaja	Pt. tuntiopettaja Sami Huohvanainen
<p>Yle Radio Suomi on tutkitusti Suomen kuunnelluin radiokanava. Tällä kanavalla, kuten radiossa yleensäkin, tärkeimmät elementit ovat puhe ja musiikki. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, kuinka musiikki valitaan soittoon Radio Suomen kanavalle.</p> <p>Tutkimuksessa käytetään lähteinä haastatteluja ja kirjallisia lähteitä. Haastatteluissa on käytetty lähinnä Ylessä työskenteleviä henkilöitä, jotka tekevät tavalla tai toisella töitä kanavan musiikin parissa. Kirjalliset lähteet käsittelevät radion tekemistä, radiomusiikkia ja musiikkiradiota. Tutkimuksessa käytetään laadullista menetelmää, jossa havainnoidaan esimerkiksi tutkimuskohteen merkitystä ympäristölleen. Tutkimusstrategiana on tapaustutkimus.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä selvitetään, millä perusteilla musiikki valitaan Radio Suomen soittoon ja miten musiikkia kanavalla käytetään. Perehdyn prime time -lähetysajan musiikkiin, sen ympärillä liittyviin teemoihin sekä myös musiikin erikoisohjelmiin. Lisäksi käydään läpi suomalaisen musiikkiradion historiaa. Kirjoittajan omaa kokemusta musiikkipäällikkönä Kaupunkiradio 2012 -projektissa reflektoidaan musiikkipäällikön työhön yleisesti.</p> <p>Tutkimustuloksista näkyy, että Radio Suomen musiikki on opinnäytetyön kirjoittamisen aikaan pääasiassa yhden henkilön ja hänen avustajiensa työmaa. Musiikin valintaan vaikuttavat kanavan kohderyhmä, kanavan tyyli sekä jossakin määrin käytettävissä olevat varat. Julkisen palvelun yhtiölle annettu kulttuuri- ja sivistystehtävä otetaan huomioon musiikinvalintatyössä. Yksittäisten kappaleiden valintaa ja niiden kategorisointia tärkeämpää on kappaleiden soittotiheyden määrittäminen musiikin rotaatiossa.</p> <p>Opinnäytetyöni on hyödyllinen luettava niille, jotka tahtovat ymmärtää musiikin valintaa ja radion musiikkipäällikön työtä. Tutkimuksen avulla voi tutustua avoimesti Radio Suomen työtapoihin kanavan musiikin suhteen. Opinnäytetyö auttaa ymmärtämään musiikin merkityksen radiossa ja tutustuttaa lukijaa suomalaisen musiikkiradion historiaan. Tutkimus voi olla hyödyllinen myös niille tahoille, jotka haluavat saada musiikkiaan soittettavaksi radioon tai jotka tahtovat tehdä musiikin valintaa työkseen.</p>	
Avainsanat	musiikkiradio, radiomusiikki, soittolista, musiikkipäällikkö

Author Title Number of Pages Date	Kaisu Nevasalmi Radio Suomi On Air – Selecting Music on Finland’s Most Popular Radio Channel 40 pages + 2 appendices 22 April 2014
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Radio & TV Broadcasting
Instructor	Sami Huohvanainen, Lecturer
<p>Yle Radio Suomi is the most popular radio channel in Finland. When it comes to the radio the most important elements entail speech and music. In this thesis I am conducting research on how the music has been chosen at Radio Suomi radio channel.</p> <p>For the research I have interviewed several professionals in the field of radio. I also include written sources. Most of the interviews were conducted with people working in the Finnish Public Broadcasting Company Yle, who are affiliated with music on Radio Suomi. The written sources investigate the theory of radio, music in radio and music radios. The method used is the qualitative method, in which the research subject has been examined by the meaning to its environment. The research strategy used is a case study.</p> <p>In this thesis I am researching how the music is chosen for Radio Finland’s channel and how the music is used in there. I examine music in during prime-time and the themes evolving around it as well as the specialized music programme in the channel. There is a glimpse of history of Finnish music radio included, as well. I also have a chance to reflect my own experiences as the Music Editor of Kaupunkiradio 2012 radio project.</p> <p>From the research results can be suggested that during writing this thesis, the music in Radio Suomi is mostly chosen by one person and his assistants. The decisions behind which music is chosen are based on the target group and style of the channel as well as the available funds. When the decisions on music are made, the meaning of the role of the Public Broadcasting Company is borne in mind. Defining the rotation of the songs is more important than categorising them or the way the songs were chosen.</p> <p>This thesis is useful for those, who want to understand the process of choosing music and how the Music Editor works. The thesis gives the opportunity to examine Radio Suomi’s methods on music publicly from different viewpoints. It helps the reader to understand the meaning of music in radio and it explains the history of music radio in Finland. This thesis might also come in handy for those individuals who wish to get their music on air or the ones who wish to work as Music Editors.</p>	
Keywords	Radio Music, Music Radio, Playlist, Genre, Music Editor

## Sisällys

1	Johdanto	1
2	Musiikkiradion historiaa Suomessa	3
2.1	Suomalaisen musiikkiradion alkutaival	4
2.2	Nuoret haluavat Sävelradion ja Rockradion	5
2.3	Radion monopoli murtuu	6
2.4	Kilpailu kovenee	7
3	Keskeiset käsitteet radiomusiikissa	8
3.1	Radion formaatti ja lähetysvirta	8
3.2	Radiomusiikin käsitteitä	9
3.3	Radion soittolista ja rotaatio	11
4	Musiikin valinta Radio Suomen lähetysvirrassa	12
4.1	Radio Suomi kanavana	12
4.2	Radio Suomen musiikki keväällä 2014	16
4.3	Musiikkivalintojen perusteet Radio Suomessa	18
4.4	Musiikin kategoriat ja soittolista Radio Suomessa	22
4.5	Raha ja sopimukset musiikkivalinnoissa	25
4.6	Musiikki Radio Suomen maakuntaradioissa	27
4.7	Radio Suomen musiikilliset kilpailijat	29
5	Musiikin käyttö erikoisohjelmissä	31
5.1	Radio Suomen musiikin erikoisohjelmien analysointia	32
5.2	Case: Jake Nyman	34
6	Lopuksi	36

### Liitteet

Liite 1. Radio Suomen ohjelmakartta keväällä 2014

Liite 2. Haastattelukysymykset

## 1 Johdanto

Yle Radio Suomi on maamme suosituin ja suurin radiokanava, jonka kuuluvuusalue kattaa koko maan. Viikoittain lähes kaksi miljoonaa kuulijaa tavoittava kanava on yhtä aikaa valtakunnallinen ja alueellinen, kiitos 21 maakuntaradion (Finnpanel 2014b).

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Radio Suomen musiikkia. Tutkimuskysymykseni on: miten Radio Suomen musiikki valitaan? Kiinnostuin asiasta, sillä aiheesta ei tuntunut löytyvän tuoretta tutkimustietoa tai julkista tietoa, esimerkiksi Radio Suomen Internet-sivuilta. Radion musiikista etenkin kaupallisten radioiden näkökulmasta on tosin kirjoitettu muutamia teoksia suomeksi. Ennakkokäsitykseni on, että musiikin valinta on kanavan musiikkipäällikön vastuulla.

Yleisradio on valtion omistama julkisen palvelun yhtiö. Mielestäni on tärkeää, että sellaisen yrityksen toimintatavat ja työ ovat avoimuuteen perustuvia. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus halutessaan tietää, miten musiikki Yleisradiossa valitaan. Yle Radio Suomea tuotetaan Yle-veron avulla, mikä varmasti monen mielestä tekee avoimesta tiedonkulusta tärkeän asian. Esimerkiksi Yleisradion nuorille suunnattu radiokanava Ylex kertoo musiikin valintaprosessista avoimesti Internet-sivuillaan (Saarinen 2014.)

Kimmo Salminen (1989, 100) kirjoitti jo kaksikymmentäviisi vuotta sitten, että ihmiset ovat kiinnostuneet musiikista ja tuo kiinnostus on kasvanut. Väitän, että kiinnostus musiikkiin on jatkanut ja jatkaa kasvuaan yhä. Tähän vaikuttaa etenkin Internetin aikaansaama murros musiikissa. Verkon monet musiikkipalvelut mahdollistavat uuden musiikin löytämisen, ja Internetissä kuka tahansa voi alkaa oman elämänsä musiikkipäälliköksi soittolistoja tai omaa radiokanavaa ylläpitämällä.

Radio on ääntä, audiomediaa, joten luonnollisesti musiikki on radion tärkeimpiä työkaluja. Musiikki on minulle henkilökohtaisesti tärkeä aihe, ja mielestäni musiikki määrittää radiokanavaa enemmän kuin mikään muu. Vuonna 2012 toimin paikallisradiokanava Kaupunkiradion musiikkipäällikkönä, mikä myös osaltaan inspiroi minua aiheen valinnassa. Tuo työnkuva antaa ymmärrystä siitä, miten musiikkia valitaan radioon, joten voin reflektoida omia kokemuksiani opinnäytetyön edetessä.

Yle Radio Suomen musiikki on mielestäni mielenkiintoista sen vuoksi, että se ei nykyään ole vain iskelmää ja tangoa, mikä saattaa monella olla mielikuvana. Tahdon työväni selvittää, miten ammattilaistasolla pyritään musiikkivalinnoin miellyttämään suurta ja pirstaloitunutta yleisöä, joka Radio Suomella on.

Tärkeimmät tiedot tutkimuksessa kerättiin haastattelun keinoin. Tarvitsin tutkimustani varten ajankohtaista tietoa, joka suuressa määrin liittyy tietyn yrityksen sisäisiin käytäntöihin ja sääntöihin. Tiedon musiikin valitsemisesta piti olla myös siinä määrin monipuolista, että saisin vastauksen musiikin valintaan liittyviin kysymyksiin eri Radio Suomen osa-alueisiin liittyen.

Tutkimuksessani olen käyttänyt laadullista menetelmää. Laadullinen menetelmä soveltuu hyvin tutkimukseeni, jossa selvitän ja yritän ymmärtää suomalaisen valtion rahoittaman radiokanavan tapaa valikoida musiikkia miljoonayleisölleen. Laadullisessa tutkimuksessa tärkeää on esimerkiksi tutkimuskohteen merkitys tai tarkoitus ympäristölleen. (Jyväskylän Yliopisto 2014). Aineiston analyysia on tehty samanaikaisesti aineiston keräämisen kanssa. Koska opinnäytteeni aiheena on näin tarkkaan rajattu osan suomalaisen median kentältä, eli Radio Suomen musiikki, käyttämäkseni tutkimusstrategiaksi olen valinnut tapaustutkimuksen.

Tarkoituksena oli saada asiantuntijoiden vastauksia kysymyksiin. Siksi tutkimukseeni ei sopinut Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 58) mainitsema survey-tutkimus, jossa tarkoituksena on saada useilta haastateltavilta standardoitua tietoa. Yksi laadullisen tutkimuksen lajeista on tapaustutkimus. Tapaustutkimus sopii tutkimusstrategiaksi tähän tutkimukseen, koska kyseessä on erityislaatuinen, yksittäinen tapaus (Hirsjärvi & Hurme 2011, 58, 152).

Musiikkivalintojen perusteita selvittääkseni olen haastatellut Yle Radio Suomen musiikkipääällikköä Jorma Hietamäkeä, sillä hän jos kuka tietää kanavalla soivasta musiikista. Aion tämän päähaastattelun lisäksi kerätä tietoa muiden haastatteluiden avulla, jotka auttavat minua ymmärtämään Ylen sisäisiä prosesseja ja työskentelytapoja. Oma tutkimustietoani tukee radion ja radiomusiikin teoria, jota olen etsinyt lähdekirjallisuudesta ja artikkeleista. Tapaustutkimusta tukeakseni käytän työssäni myös muutamia vertailevia esimerkkejä musiikin valinnasta tai käytännöistä musiikin suhteen radiossa. Internetistä kerätty tieto täydentää muita lähteitäni ja antaa ajankohtaista tietoa.

Selvitystyöni Radio Suomen musiikista ja musiikkivalinnoista ajoittuu tämän työn kirjoittamisen aikaan kevääseen 2014. Aloitan käymällä läpi olennaisia radion teoriaan liittyviä käsitteitä ja termejä, jotka tulevat esiin radion musiikista puhuttaessa. Selvitän, kuinka nykytilanteeseen on päästy, eli tutkin musiikkiradion historiaa Suomessa. Yle Radio Suomen luonne kanavana ja sen musiikillinen profiili esitellään, jotta lukija ymmärtää paremmin musiikin valintaa juuri kyseisellä kanavalla. Luku neljä on tutkimukseni pääluku, jossa tutkin Yle Radio Suomen musiikin valintaa ja sitä, kuinka musiikkia kanavalla käytetään.

Radio Suomen musiikista puhuttaessa tarkoitan pääasiassa kanavan lähetysvirrassa käytettävää musiikkia. Keskeiset käsitteet löytyvät luvusta kolme. Tarkastelen pienemmässä määrin kanavan ilta- ja viikonloppuohjelmistoa, eli musiikin erikoisohjelmia, luvussa viisi. Radio Suomen musiikkimaailma rakentuu prime time -musiikista ja musiikin erikoisohjelmista.

Vuonna 1985 kaupallisten radiokanavien tulo markkinoille ajoi Ylen pohtimaan omaa asemaansa Suomen radiokentässä ja kanaviensa profiileja. Ylessä saatiin aikaiseksi kanavauudistus vuonna 1990, jolloin syntyivät kulttuurikanava Radio Ylen Ykkönen, nuorisokanava Radiomafia ja Radio Suomi. Siitä asti Radio Suomi on etsinyt ja kehittänyt musiikkiprofiiliaan. Kasvava musiikin tarjonta pakottaa Yleisradion miettimään musiikkiprofiilejaan yhä. Tämä opinnäytetyö on katsaus siihen tilanteeseen, joka Radio Suomessa on musiikin suhteen keväällä 2014.

## **2 Musiikkiradion historiaa Suomessa**

Tässä luvussa teen läpileikkauksen musiikkiradion historiaan maassamme. Radio on vanha, perinteinen media, joka tuli ihmisten tietoisuuteen viime vuosisadan alkupuolella. Reilun sadan vuoden aikana radiolähetyksen historiassa radio on pystynyt uusiutumaan ja myötäelämään television ja Internetin mukanaan tuomassa kilpailussa. Suomessa radion historia perustuu vahvaan yleisradiotoimintaan. Kaupallisen radion muukaantulo tapahtui verrattain myöhään, ja se mullisti koko radion kentän. Musiikki on ollut mukana suomalaisessa radiossa heti alusta lähtien.

## 2.1 Suomalaisen musiikkiradion alkutaival

Kai Maasalo esittää juhlallisesti, että musiikki oli radion alkuajasta lähtien se ”kieli”, jolla tavoitettiin kuuntelijat kaikista yhteiskuntaluokista. Maasalo jatkaa kuvailemalla musiikkia radiossa suorastaan ”henkiseksi anniksi”. (Maasalo 1976, Salmisen 1989, 87 mukaan.)

Siinä missä radion alkuaikoina Euroopassa toimivat valtiolliset yleisradioyhtiöt, Yhdysvalloissa radio oli vahvasti kaupallinen. Suomessa Yleisradio perustettiin jo vuonna 1926 palvelemaan ja sivistämään kuulijoita monipuolisesti. Tämä tarkoitti musiikin kanalta sivistyneitä sinfonioita ja yleviä operetteja, eikä kansan kinuamia kupletteja ja harmonikkamusiikkia juuri päässyt kuuluviin. Musiikki oli joka tapauksessa tuolloin jo hyvin tärkeää radiossa, sillä eri viikonpäiville oli valittu tietty teema. (Kempainen 2011, 11–12, 28–29.)

1950-luvulla Yhdysvalloissa kaupallisuuden hengessä keksittiin formaattiradiot, joiden suosio perustui soittolistoihin ja hitteihin, joiden avulla kanavan tunnisti nopeasti radioasemia vastaanottimesta läpikäydessään. Hittiradioista innostuttiin myös Euroopassa, vaikka useimmissa yleisradiotoiminnan maissa laki ei niitä sallinutkaan. Kansa kuitenkin janoi kevyempää musiikkia niin Britanniassa, Ruotsissa kuin Suomessakin, ja tuota himoa helpottamaan 1960-luvulla syntyi useita merirosvoradioita. Merirosvoradiot toimivat mereltä käsin, jotta ne olisivat aluevesien ja lakien ulottumattomissa. Sieltä kanavat pystyivät lähettämään top-listaohjelmia ja muuta kevyttä musiikkia. Esimerkiksi Ruotsiin suunnatuissa merirosvoradio Radio Nordin lähetyksissä oli jo tajuttu se, että kuuntelijakunnalla on erilaisia musiikillisia mieltymyksiä eli musiikkimakuja. (Kempainen 2011, 17–19, 60–74.)

Vaikka nämä merirosvoradiot ajettiin valtioiden toimesta suurilta osin alas, niiden suuresta suosiosta johtuen yleisradioyhtiöissä havahduttiin kansan toiveisiin musiikin suhteen. Britanniassa BBC:llä perustettiin poppia ja kevyttä musiikkia soittava BBC Radio 1 ja Radio 2, Ruotsissa syntyi Melodiradion toimitus ja Suomessa aloitti *Kaleidoskooppi*-niminen kevyen musiikin ohjelma. (Kempainen 2011, 78–80, 84–86, 92.) Ylessäkin jakauduttiin vuonna 1963 *yleisohjelmaan* ja *rinnakkaisohjelmaan* (Sävelradio), jossa kanavat oli jaoteltu musiikin mukaan (Kempainen & Kurkela 2009, 28–29).



## 2.2 Nuoret haluavat Sävelradion ja Rockradion

Sävelradio onkin yksi tärkeimmistä murroksista suomalaisen radiomusiikin historiassa ja kehityksessä. Pentti Kemppainen valottaa Sävelradion alkuaikoja. Kemppaisen mukaan musiikin roolista rinnakkaisohjelmassa keskusteltiin muun muassa uudistamista koskevassa työryhmässä. Uudistajat olivat sitä mieltä, että viihdeohjelmaa pitäisi olla paljon ja mukana pitäisi olla myös iskelmiä ja jopa tanssimusiikkia. Muutos oli suuri. Musiikin määrää lisättiin keväällä 1963 lähes kahdella tuhannella tunnilla vuodessa. Sävelradion vaikutus oli se, että kevyen musiikin osuus kasvoi valtavasti ja jo saman vuoden syksyllä noustiin päivittäistasolla kymmeneen tuntiin kevyen musiikin soitossa. Vaikean työstä teki kuitenkin se, että Yleisradio ei yksinkertaisesti omistanut paljon Sävelradion vaatimaa ”uutta” musiikkia. Levystö koostui pitkälti klassisesta musiikista. Sävelradion toimittajat alkuaikoina olivat ammattimuusikoita, jotka haalivat levystöä suoraan levykaupoista, kirjaimellisesti hyllytolkulla. (Kemppainen 2009, 28 - 31.)

Kemppainen (2011) kertoo myös, että puolet Sävelradion musiikista oli kaikesta huolimatta instrumentaalista. Hän selittää, että eräs Sävelradion esittelemistä asioista radiossa oli äänilevyn soittaminen suorassa lähetyksessä ikään kuin ajantäytteenä ohjelmien välissä. Soitetulla musiikilla ei näin ollen täytynyt olla aina omaa otsikkoa tai teemaa. Tämä johtuu Kemppaisen mukaan siitä, että moiset otsikko-ohjelmat olivat nopeatahtisille sävelradiolaisille aivan liian hitaita koostaa. Olihan uudella toimituksella paljon töitä tehtävänä tiimiin pienestä koosta johtuen. (Kemppainen 2011, 108 & 113.)

Kuusikymmentäluvulta saakka Yleisradio painiskeli kaupallisuuteen siirtymisen ajatuksella, jotta se saisi lisää varoja toiminnalleen ja pystyisi paremmin vastaamaan kuulijoiden toiveisiin. Aika ei tuolloin ollut vielä kypsä mainosrahoitteiselle radiolle. Seitsemänkymmentälukua Yleisradiossa sävytti vahva poliittisuus. Kemppainen (2009) kirjoittaa, että tuolloin havahduttiin siihen, että nuoria kuulijoita ei ajateltu radiossa tarpeeksi. Nuoret kaipasivat mielekästä ohjelmaa, joita 1970-luvulla ilmestyi ohjelmakarttaan vain tipoittain. Myös alueellista ohjelmatoimintaa kehitettiin alustavasti tuona vuosikymmenenä. Pääkaupunkiseudulla kuuluva Ylen paikallisradio Ylen Aikainen aloitti vuonna 1975 ja vuonna 1976 perässä seurasi Mellannyland. (Kemppainen 2009, 119 - 120, 132.)

Kemppainen kertoo, että tyytymättömyys nuorten ja nuoria ajattelevien toimittajien keskuudessa kasvoi 1980-lukua lähestyttäessä. Nuoriso kammoksui Ylen kansansivistys-

metodeja ja janoi rock-musiikkia. Sävelradiosta seuraava todellinen radion mullistus olikin vuonna 1980 toimintansa aloittanut Rockradio. Rockradion ensimmäiset toimittajat olivat Heimo Holopainen, Jake Nyman ja Heikki Harma. Kemppaisen mukaan Rockradio toimi Radio 2:n ohjelmiston iltapäivissä kolme kertaa viikossa. Näiden ohjelmien ohella toimivat myös jo aiemmin suosiota saavuttaneet saman teeman ohjelmat, kuten *Kovan päivän ilta*, *Päivän Popsuosikkeja* ja *Rokkivekkari*. (Kemppainen 2009, 121 - 124; Kemppainen 2011, 224.)

### 2.3 Radion monopoli murtuu

Rockradio oli hyvin suosittu, ja Yleisradio kasvattikin näin suosiotaan nuorten keskuudessa (Kemppainen 2011, 232). Iloa ei kuitenkaan kestänyt kauaa. Kahdeksankymmentäluvun puoliväliin tultaessa paine monopoliradion murtamiseen oli jo melkoinen, ja niin vuonna 1985 kokeilumielessä ensimmäiset kaupalliset radiolähetysensä aloitti Radio Lakeus ja 17 muuta uutta radiokanavaa (Radiomedia 2014). Kaupallisten radioiden vapautuminen on tähänkin päivään mennessä mielestäni suurin yksittäinen muutos, joka vaikuttaa edelleen kaikkiin Suomessa tehtäviin radioihin. Kun kaupallisuus vihdoinkin hyväksyttiin yleisesti radioissa 1980- ja 1990-luvuilla, syntyi paljon uusia musiikin varaan rakennettuja radiokanavia ja hittiradioita, kuten Radio City, Kiss FM, NRJ, Radio Nova.

Kuten Kurkela ja Uimonen (2009, 33) kirjoittavat, Yleisradio menetti tuolloin monopoliasemansa ja niin mainoskanavien tultua alkoi Suomessakin radiokanavien profilointi. ”Ennen mainosrahoitteisia kanavia musiikkia ei Suomessa kohdennettu tarkasti tietyille kuuntelijaryhmille” (Kurkela [toim.] 2009, 46).

Tärkeimmäksi suunnannäyttäjäksi ja Yleisradion kilpailijaksi nousi tuolloin helsinkiläinen paikallisradio Radio City. Uimonen (2011, 72) kertoo, kuinka Citylle palkattiin osaavia musiikkitoimittajia suoraan Yleisradiosta. Radio Cityn taustalla oli Elävän Musiikin yhdistys ELMU. Kenties radiomonopolin murtumisen aiheuttaman innon tai nuorien tekijöiden energian vuoksi Radio Cityn alkuaikaa leimasi kaoottisuus ja anarkia (Zotow 2012, 19).

Tämä musiikillinen erikoistuminen uusilla kanavilla ajoi lopulta Ylenkin tekemään kanavauudistuksen. Koettiin jälleen uusi murros, ainakin Yleisradion mittakaavassa. Vuonna 1990 syntyivät uudet Ylen radiokanavat. Vanhat kanavat Radio 1 ja Radio 2 olivat eriy-

tyneet Radio Ylen Ykköseksi ja Radio Suomeksi. Lisäksi syntyi Radiomafia, ”populaarikulttuurin kanava erityisesti nuorille” (Nukari & Ruohomaa 1997, 101). Tämä radion kanavauudistus aiheuttaa edelleen kilpailua radiokanavien välillä, ja sekä Ylessä että kaupallisella puolella profiloitutaan ja tarkastellaan oman aseman toimintaa mielestäni yhä nopeammalla rotaatiolla.

1990-luvulla moni muukin seurasi Radio Cityn esimerkkiä. Kaupallisia radiokanavia ilmestyi Suomen taajuuksille useampia. Vilkon (2010, 121–122) mukaan amerikkalaisomisteinen Scandinavian Broadcasting Systems (SBS) toi Suomeen formaattiradion mallia 90-luvulla, kun se hankki osittaiseen omistukseensa useita eri kanavia ympäri maata, muun muassa Radio Cityn, Radio Sadan ja tamperelaisen Radio 957:n. Ranskalainen ketju NRJ eli Radio Energy sekä Kiss FM olivat myös 1990-luvun puolessavälissä Suomeen rantautuneita kaupallisia radioita. Uimonen kirjoittaa, että Kiss FM erottui muista radiokanavista selvästi, sillä se oli keskittynyt vain hittien soittamiseen. Yhden vuorokauden aikana sama yhtye saattoi esiintyä radioaalloilla jopa 10 kertaa. (Uimonen 2011, 161.)

Yksi nykypäivänäkin Suomen radiokenttää hallitseva kanava, Radio Nova, aloitti vuonna 1997. Se on ensimmäinen valtakunnallinen kaupallinen kanava Suomessa. Vahvasti soittolistoihin pohjautuneena kanavana ja uudenlaiseen tuotantokulttuuriin nojaavana Nova otti pian markkinajohtajan aseman kaupallisten radioiden kentällä. Kohderyhmän 35–44-vuotiaita kuuntelijoita siirtyi muun muassa Radio Suomesta ja muilta kaupallisilta kanavilta. (Vilko 2010, 123.)

#### 2.4 Kilpailu kovenee

Kaupalliset nuorisokanavat kilpailivat kuulijoista 1990-luvulla Radiomafian kanssa samalla kun Radio Nova vei kuulijoita Radio Suomelta. Viljakainen (2004, 184–185) kirjoittaa, että tämä tilanne haastoi Yleisradiota uusiutumaan, ja niin vuonna 2003 Ylen radiokanavat profiloitiin jälleen uudestaan. Kaikkiin kanaviin tehtiin muutoksia, nimiä vaihdettiin, ohjelmia lopetettiin ja muutoksia tehtiin myös ohjelmakaavion tasolla. Uudistuksen jälkeen Yleisradiossa toimi edelleen Yle Radio Suomi, Yle Radio 1 (Ylen Ykkönen), Yle Vega, Yle X3M, sekä uudistuksen kokenut YleX (Radiomafia). Uutena aloitti nuorille aikuisille suunnattu kanava YleQ, jonka elämä päättyi lyhyeen vuonna 2006. Lisäksi valikoimassa oli mukana kaksi digitaalista kanavaa, Ylen Klassinen ja Radio Peili. (Viljakainen 2004, 184–185; Vilko 2010, 118 -119.)

2000-luvulla radiokenttään ilmaantui myös kaksi tekijää, jotka erottuvat muista vastareaktion omaisella musiikkipolitiikallaan. Radio Helsinki ja Basso Mediaan kuuluva Basoradio ovat molemmat pääkaupunkiseutuun leimautuneita vaihtoehtoisen musiikin radiokanavia. Radio Helsingissä ei ole soittolistoja. Molemmat kanavat ovat profiloituneet urbaanien nuorten aikuisten kanaviksi. (Zotow 2012, 35.)

Nykyään kilpailu kuuntelijoista ei rajoitu vain FM-taajuuksille. Internetin suosion ja kehityksen myötä ihmiset voivat kuunnella koko maailman radioita tai hyödyntää musiikin streamaus-palveluita, kuten Spotifya tai Youtubea. Internetin kautta voi kuunnella myös podcasteja ja soittolistoja. Mukana kulkevaan älypuhelimeen voi ladata oman musiikkikirjaston. Radion ja musiikin kuuntelun kenttä on hyvin pirstaloitunut vuonna 2014. Suomessa on kymmeniä radiokanavia, ja Yleisradion pääradiokanavia on kuusi: Yle Radio Suomi, Yle Radio 1, YleX, Yle Puhe, Yle X3M ja Yle Radio Vega (Yle 2014).

### 3 Keskeiset käsitteet radiomusiikissa

#### 3.1 Radion formaatti ja lähetysvirta

Radion formaatista puhuttaessa viitataan ohjelmavirtaiseen eli lähetysvirtaradioon. Uimonen selvittää, että lähetysvirtaradiossa lähetyisaika jakautuu lähetyksjaksoihin kuulijoiden päivärhythmin mukaan. Ennen olivat vallalla niin kutsutut ohjelma- eli blokkiradiot, joissa aikataulu on jaettu toisistaan riippumattomien ohjelmien kesken, jotka alkavat ja loppuvat. Nykyään radiot ovat pääasiassa joko lähetysvirtaradioita tai blokkiradion ja lähetysvirtaradion yhdistelmiä. (Uimonen 2011, 20 - 21.)

Kun formaattia määritellään, yksi tärkeimmistä käytettävistä työkaluista on musiikki. Uimonen (2011, 21 - 22) kirjoittaa, että formaatilla tarkoitetaan yleisesti johonkin tiettyyn musiikkityyliin tai sen alalajiin pohjautuvaa radiokanavaa. Formaattilla kerrotaan radion muodosta, sisällöstä ja työtavoista.

Formaattiradio keksittiin Yhdysvalloissa Todd Storz -nimisen miehen toimesta viisikymmentäluvulla. Storzin ideana oli, että kuuntelija tunnistaisi nopeasti oman kanavansa radion taajuuksia selatessaan. Tästä syystä musiikin, juontajien, mainosten ja jopa uutisten tuli istua samaan, helposti tunnistettavaan muottiin eli formaattiin. (Kempainen 2010, 17.)

Vilkko (2010, 128 - 129) jatkaa yksityiskohtiin kirjoittaessaan, että lisäksi äänitehosteet, kanavatunnukset ja puheeseen käytettävä aika määritellään formaatissa. Vilkko toteaa yksiselitteisesti formaatin vaikuttavan kaikkeen radiosisältöön. Formaattia suunniteltaessa otetaan huomioon esimerkiksi kuuntelijoiden ikä, sosiaalinen asema ja sukupuoli, ehkä myös paikkakunta. Musiikkimakuja määriteltäessä merkitystä on myös sukupolvella ja ihmisten elämäntavoilla (Salminen 1989, 49).

Musiikki on suuri osa radion ohjelmistoa. Se auttaa profiloimaan kanavaa tietyn kuulijakunnan saavuttamiseksi ja on tärkeä osa radiokanavan soundin muodostumista. Musiikki on vahvasti kytköksissä tunteisiin, eli se on henkilökohtaista. Tämän vuoksi se on hyvä tiedonvälittäjä ja äänimaisemain luoja. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 38–39, 44–45.)

Musiikkiohjelmiä on nykyään monenlaisia, ja suurin osa kanavista nojaa profiloitumisensa vahvasti juuri musiikkiin, tiettyyn musiikkilajiin tai -tyyppiin. Aina ei kuitenkaan ole ollut näin itsestään selvää, että radiovastaanottimien sisällöstä löytyy useita vaihtoehtoja eri musiikkimakuihin tai että sitä on niinkin paljon kuin nykyisin. Suomessa, kuten monissa muissa julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden maissa, vaadittiin usein ulkopuolisia sykäyksiä valtion monopoliradion musiikkipolitiikan elävöittämiseksi (Kemppainen 2011, 293).

Mitä tiukemmin halutaan rajata kohderyhmää, sitä tarkempi formaatin tulisi olla. Kujala ym. kirjoittavat lisäksi, että alan kilpailun muuttuessa kovemiksi radiot tarkentavat formaattejaan. Työkaluja formaatin muutokseen tai luomiseen ovat esimerkiksi kuuntelijatutkimukset, markkinatutkimukset ja formaatin testaaminen. Vaikka usealla radiokanavalla olisi sama kohderyhmä, voi formaatti silti olla erilainen näiden kanavien välillä. (Kujala ym. 1998, 24 - 25.)

### 3.2 Radiomusiikin käsitteitä

Lähetysvirtaradion formaattia koskevat kanavan muotoon ja sisältöön liittyvät asiat, kun taas radion profiloitumisesta puhuttaessa mietitään parhaita keinoja halutunlaisen kohderyhmän saavuttamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa musiikin ja muun sisällön määrittelyä.

Kanavaprofiilissa määritellään kanavan kohderyhmä, sillä usein ei haluta, eikä ole kannattavaa, tehdä radiota kaikille radion omistaville. Kuutti (2012, 153) kuvailee profilointia ”mielikuvien luomiseksi”. Profiileja luodaan ajatellen esimerkiksi kohderyhmän ikää, sosiaalista statusta, asuinpaikkaa tai kiinnostuksen kohteita. (Kujala ym. 1998, 17 - 18.) Opinnäytetyössään musiikin päätymistä radion soittolistalle tutkinut Ninni Suomalainen kuvailee turkulaisen Zoom FM:n profiilia.

Zoom FM on suunnattu 15–30-vuotiaille turkulaisille nuorille. Kanava soittaa tämän päivän musiikkia monipuolisesti rockista hip hoppiin. Turkulainen ja varsinaissuomalainen musiikki saa ohjelmissa keskeistä huomiota. (Suomalainen 2009, 7 -8.)

Mainosrahoitteisella radiokanavalla on tärkeää valita profiili niin, että saataisiin kuulijoita sellaisesta sopivasta yleisöstä, jolle voidaan kohdentaa mainoksia. Julkisen palvelun radiokanavalla motiivit ovat toiset. Formaattissa otetaan huomioon julkisen palvelun tehtävä ja kenties myös ne yleisöt, jotka muuten jäisivät huomiotta. (Kujala ym. 1998, 17.)

Kujala ym. (1998, 17 - 18) kirjoittavat, että sisällöllisesti tarkastellen radiossa tulisi miettiä esimerkiksi millaista musiikkia soitetaan ja kuinka paljon, uutis- ja ajankohtaisohjelmien määrää, puheen määrää, kanavan rytmiä, soundia sekä henkilövalintoja. Kaikista näistä osasista muotoutuu koko kanavan profiili.

Musiikkiformaatteja on lukemattomasti, oikeastaan niin paljon kuin tahtoo nimiä keksiä. Musiikkiformaattien nimet luonnehtivat kanavan musiikillista tyyliä, tunnetta tai musiikin genreä. Luonnehdintoja yhdysvaltalaisista musiikkiformaateista voivat olla esimerkiksi Oldies, Alternative, Top 40, Rock tai Adult Contemporary (AC). (Kujala ym. 1998, 25 - 26.)

Genre tarkoittaa musiikin tyyliä. Radiossa musiikin genrestä puhuttaessa tarkoitetaan yleensä populaarimusiikin alalajeja, esimerkiksi rock, pop, disco, funk, rap, jazz (Salminen 1989, 21 - 24). Musiikillisista tyyleistä populaarimusiikin valtavirtaa, ja samalla myös radion valtavirtaa, ovat Vilkon (2010, 86 - 87) mukaan pop, dance ja rock. Musiikin tyyliä luokittelevat tosin häilyviä, sillä usein on kyse mielipide asiasta. Suomessa Yleisradio ja Radio Nova ovat vapaita genresäätelyä (Syrjälä 2010, 48).

Radiomusiikissa voidaan ottaa huomioon myös toinen subjektiivinen metodi, musiikin tunnetila eli moodi. Moodiin 5 kuuluvat kappaleet ovat iloisimpia kuviteltavissa olevia

musiikkiesityksiä. Moodin 1 kappaleet ovat hyvin surullisia ja haikeita. (Vilkko 2010, 89.)

### 3.3 Radion soittolista ja rotaatio

Heikki Kuutti (2012, 176) kirjoittaa teoksessaan *Mediasanasto*, että soittolista on se ohjenuora, joka määrittää radiokanavalle soveltuvan musiikkivalikoiman.

Kohdeyleisön musiikkimakujen mukaiseksi suunniteltu soittolista uusitaan tai päivitetään aika ajoin. Soittolistojen tarkoituksena on yhtenäistää aseman musiikki-profiilia ja varmistaa, että satunnaisesti kanavalle tulevat kuuntelijat tunnistavat aseman ja suurin piirtein tietävät mitä odottaa (Kuutti 2012, 176).

Soittolistaan kuuluvat siis ne kappaleet, jotka ovat kanavan määrittelemän ajan sillä hetkellä soitossa. Soittolistaan yleensä liittyy se, että yksittäiset toimittajat eivät valitse soitettavia kappaleita tai määritä soittolistaa, vaan soittolistasta päättää musiikkipäällikkö, musiikkitoimitus tai muu ryhmä kanavan sisällä. Myös ryhmille tehtyjä salitestejä, eli kuuntelijajoukon arvioimaa musiikkia, voidaan käyttää apukeinona soittolistan luomisessa (Uimonen 2011, 23). Soittolista on toimittajan ja toimituksen työkalu musiikin käyttöä ja hallintaa varten (Saarinen 2014).

Hietämäki sanoo, että soittolistaan liittyy usein väärää uskomuksia. Jotkut luulevat, että soittolistan koko olisi rajoitettu johonkin tiettyyn määrään, mutta tämä ei hänen mukaansa pidä paikkaansa. Hän sanoo, että soittolistassa voi olla 100 kappaletta tai 100 000. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Omien havaintojeni mukaan soittolistat saavat suomalaisessa keskustelussa usein kritiikkiä, sillä ennen toimittajat valitsivat lähetyksessä soivan musiikin itsenäisesti kappale kerrallaan. Nykyisin suurin osa Suomessa toimivista radioasemista käyttää soittolistoja. Soittolistan puolustajat argumentoivat, että soittolistan valikoidessa kappaleet lähetyksvirtaan toimittajalta säästyy paljon työaikaa.

Vilkon mukaan soittolista on formaattiradion synnyttämä sivutuote, jonka avulla yritetään aikaansaada kaupallisesti menestynyt kanava. Vaikka julkisen palvelun Yleisradion ei tarvitse elää markkinoista, sen täytyy silti miettiä, miten kuuntelijat pidetään Ylen kanavilla. Suomessa ei ole muita yleisradioyhtiöitä, mutta kaupalliset kanavat luovat painetta kilpailulle myös Ylessä. (Vilkko 2010, 57.)

Ylen musiikkipäällikön Jorma Hietamäen (13.2.2014) mukaan soittolistaa tärkeämpää on se, miten kappaleet laitetaan soittoon lähetysvirran rotaatiossa. Rotaatiokello (ks. kuvio 3) on työväline, jolla ohjataan lähetysvirtaa ja käytetään kanavan ohjelmakarttaa (Kujala ym. 1998, 28). Rotaatiokelloon merkitään tuntikohtaisesti lähetyksessä toistuvat elementit: juontopaikat, uutiset, kanavatunnukset, säätiedot, juttupaikat sekä musiikki. Musiikin rotaatiossa päätetään se, millaista musiikkia soitetaan ja kuinka usein tietty kategoria tai kappale soi (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014).

#### 4 Musiikin valinta Radio Suomen lähetysvirrassa

Tässä opinnäytetyöni pääluvussa tutkin musiikinvalintaprosessia Yle Radio Suomen kanavalla. Tarkastelen musiikkia Radio Suomessa, musiikinvalintaperusteita, musiikin hankintaa ja musiikin käyttöä lähetysvirrassa. Lisäksi mukaan on tuotu kilpailijoiden näkökulma musiikinvalintatyössä. Käytän tätä valitsemaani kohdetta tutkiakseni tapaustutkimusta, sillä haluan tietoa yksittäisen tapauksen, Radio Suomen, menetelmästä. Metodina toimii laadullinen tutkimus. Lähteinä tutkimuksessa ovat tekemäni haastattelut Radio Suomen musiikkipäällikön Jorma Hietamäen, musiikkituottaja Jami Liukkonen, maakuntaradion tuottajan Tapio Rähän sekä kilpailevan kanavan musiikkipäällikön Mikko Harjunpään kanssa. Muina lähteinä on käytetty alan kirjallisuutta musiikkiin ja radiomusiikkiin liittyen. Tarkastelen musiikkipäällikön työtä myös oman kokemukseni kautta. Aluksi on kuitenkin ymmärrettävä tutkittavan kanavan profiili.

##### 4.1 Radio Suomi kanavana

Yle Radio Suomi aloitti toimintansa Yleisradion kanavauudistuksen yhteydessä kesäkuussa 1990 (Kemppainen 2011, 269). Kanavan kohderyhmänä ovat 35-vuotiaat ja vanhemmat (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014), eli se on keski-ikäisille suunnattu ajan-kohtaisohjelmien, alueellisten lähetysten ja lavea musiikin kanava (Radion kanavauudistus, 2002). Radio Suomen palettiin kuuluu laaja kirjo erilaisia musiikkiohjelmia, mikä palvelee lakiin kirjattua sivistystehtävää, joka Ylellä on.

Muita lakiin merkittyjä (Laki Yleisradio Oy:stä, 1993, 3 § 7) julkisen palvelun ohjelmatoinnin tehtäviä Ylellä ovat muun muassa kansanvallan tukeminen monipuolisia tietoja tarjoamalla sekä kulttuurien vuorovaikutuksen edistäminen.



Arto Vilkkonen kirjoittaa, että Yleisradiolla oli alussa hankaluuksia saada uusi kanava toimimaan niin kuin piti. Hänen mukaansa kanavalla ei ollut musiikkilinjaa, alan käsitteistö ei ollut hallussa, eikä sitäkään tiedetty, kenelle päätökset musiikin valinnasta kuuluivat. Kanava painotti maakuntaradioiden merkitystä sisällöissään, mikä oli pois viihdetoimitukselta. Musiikkitoimittajia löytyi maakuntaradioista, mutta yleensä ottaen Ylellä oli hankaluuksia ymmärtää populaarimusiikin merkitys kuulijoille. Musiikki nähtiin täyteenä, ja ainoa linjaus musiikin suhteen oli suuri kotimaisuusaste ja monipuolisuus. (Viihde)toimittajat saivat kuitenkin tehdä itse päätöksiä musiikin suhteen. (Vilkkonen 2010, 115-117.)

Alkuaikojen toiminnasta kertoo, että kesä-syyskuussa 1991 musiikkia soitettiin Ylen kanavilla, yöradiota lukuun ottamatta, 9214 tuntia. Tästä määrästä 11 prosenttia soi Radio Suomessa ja Alueilla (eli maakuntaradioissa) 38 prosenttia (Alm & Salminen 1992, 165).

Radio Suomen Internet-sivuilla kanavaa kuvaillaan tänä päivänä näin: ”Koko maassa lähellä ja aina läsnä oleva aikuisten radio. Radio Suomen musiikki on sekoitus klassikoita, iskelmää ja poppia” (Radio Suomen Internet-sivut, 30.2.2014). Nykyinen kanava-profiili vaikuttaakin onnistuneelta, kun katsotaan Radio Suomen kuuntelijalukuja. Kansallisesta radiotutkimusta nähdään, että joulukuusta 2013 helmikuuhun 2014 Radio Suomen päivätavoittavuus on 25 % koko radion 75 % tavoittavuudesta. Suurin yksittäinen kilpailija on Radio Nova 10 % päivätavoittavuudellaan (Finnpanel 2014b). Kohde-ryhmä on tavoitettu (ks. Kuvio 2).

## Tavoittavuudet ja kuunteluun käytetty aika

## Joulukuu 2013 - helmikuu 2014

## Edellinen raportti

Kohderyhmä: 9+ väestö, koko maa.

Kohderyhmän väestö: 4 851 000

Virhemarginaali: keskimäärin  $\pm 2$  %-yks. = 88 000

Kanava	Päivätavoittavuus		Viikotavoittavuus		Kuuntelu-aika (min/vrk)	
	'000	%	'000	%	Väestö keski-määrin	Tavoit-tettu väestö
<b>Radio yhteensä</b>	3 643	75 %	4 537	94 %	178	236
<b>YLE yhteensä</b>	1 994	41 %	2 964	61 %	92	224
<b>Kaupalliset yhteensä</b>	2 313	48 %	3 594	74 %	86	179
YLE Radio 1	424	9 %	851	18 %	14	161
YleX	279	6 %	718	15 %	9	146
<b>YLE Radio Suomi</b>	<b>1 225</b>	<b>25 %</b>	<b>1 875</b>	<b>39 %</b>	<b>58</b>	<b>231</b>
YLE Puhe	241	5 %	642	13 %	6	112
YLE ruotsinkieliset	-	-	-	-	-	-
YLE X3M	43	1 %	113	2 %	1	128
YLE Radio Vega	111	2 %	230	5 %	5	198
Radio Nova	481	10 %	1 170	24 %	14	137
Iskelmä	333	7 %	826	17 %	10	140
Radio Rock	255	5 %	647	13 %	7	126
NRJ	292	6 %	729	15 %	6	101
Radio City yht.	117	2 %	326	7 %	3	127
The Voice	158	3 %	540	11 %	3	101
LOOP	120	3 %	333	7 %	2	77
Radio Aalto	148	3 %	455	9 %	3	98
SuomiPOP	508	11 %	1 120	23 %	15	140
Classic	45	1 %	139	3 %	1	106
Radio Nostalgia	116	2 %	318	7 %	3	141
Bassoradio	30	1 %	105	2 %	1	97
NRJ+Nostalgia	404	8 %	1 003	21 %	9	114
Metroradio yhteensä *	-	-	-	-	-	-
Nelonen Media *	954	20 %	1 950	40 %	28	137
SBS-asetat yhteensä *	631	13 %	1 543	32 %	18	138
Muut	572	12 %	1 406	29 %	18	156

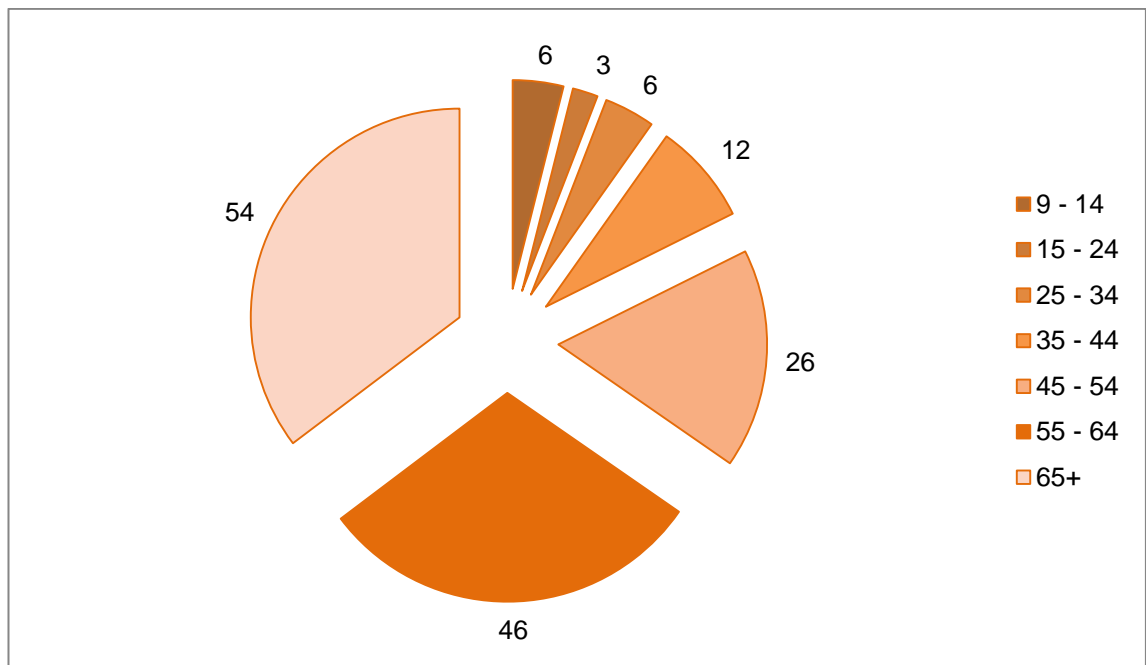
\* = Muodostuvat useasta alueellisesta radiokanavasta.

Kuvio 1. Yle Radio Suomen tavoittavuus ja kuunteluun käytetty aika verrattuna muihin kanaviin, joulukuu 2013 - helmikuu 2014 (Finnpanel 2014b).

Radio Suomi on kallellaan perinteisen ”ohjelmaradion” eli blokkiradion suuntaan, jossa ohjelmilla on jokaisella oma otsikko ja ennalta tiedetään, mitä tuleman pitää (Nukari & Ruohomaa 1997, 103–104). Tämä näkyy etenkin kanavan ilta- ja viikonloppuohjelmistossa. Kuutti (2012, 108) määrittää, että lähetysvirta on radio-ohjelmien keskeytymätön hetkessä elävä jatkumo sekä ”juontajavaltaista” toimintaa, mikä myös sopii kuvauksena Radio Suomeen. Voidaankin todeta, että Yle Radio Suomi on hybridi näistä kahdesta radiotyypistä.

Radio Suomi on suunniteltu monipuoliseksi ja sivistäväksi radioksi etenkin musiikkiohjelmien näkökulmasta. Tämä näkyy musiikkiohjelmien lukumääränä sekä melko pirstaloituneena ohjelmakarttana. Kanavalle eksyvä kuulija ei voi mitenkään tietää, mikä ohjelma milloinkin on menossa, sillä ohjelmia ja ohjelmapaikkoja on niin paljon. Uskoakseni Radio Suomen kuuntelijakuntaan kuuluu myös paljon sellaisia, jotka hakevat sitä omaa suosikkiohjelmansa tai suosikkimusiikkityyliään useiden erikoisohjelmien joukosta.

Finnpanelin (2014 A) Kansallisessa radiotutkimuksessa Radio Suomea kuuntelee 33 prosenttia kaikista radion kuuntelijoista. Suurimmat kuuntelijaryhmät ovat yli 55-vuotiaissa.



**Kuvio 2.** Yle Radio Suomen kanavaosuudet (%) kuuntelijoista ikäryhmittäin, marraskuu 2013 - tammikuu 2014. (Finnpanel 2014a.)

Musiikin suhteen Hietämäki näkee ongelmana sen, että monella aikuisväestöön kuuluvalla henkilöllä on kanavaa kohtaan ennakkoluuloja. Hän ottaa esiin nuoremman polven aikuiset, jotka ovat ikääntyneet kanavan kanssa yhtä aikaa. Hietämäki sanoo, että tällä yleisöllä voi olla käsitys, joka nojaa vain johonkin tiettyyn iskelmätyyppiin. Hietämäki kärjistää, että tietynlainen ”humpparadio”-imago torjuu osan aikuisyleisöstä. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.) Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan, minkälaista Radio Suomen musiikki oikeastaan on.

#### 4.2 Radio Suomen musiikki keväällä 2014

Radio Suomen oman määritelmän mukaan kanavan musiikki on: ”Melodista populaarimusiikkia nykyhetkestä toissapäivään. Harkittuja helmiä suomalaisille” (Yle Radio Suomen musiikkitoimitus 2013, 2). Radio Suomen musiikkitoimituksen mukaan tämä tarkoittaa journalistisesti valittuja kappaleita, pop-, rock- ja iskelmämusiikkia, sekä helposti lähestyttävää, hyräiltävää musiikkia. ”Helmi” ei välttämättä tarkoita hittikappaletta vaan ehkä nostalgista kappaletta tai uutta löytöä. Radio Suomen musiikkitoimitus määrittelee myös, että suomalainen musiikki korostuu musiikkivalinnoissa, mikä yhdistää maakuntien Suomen ja kanavan monet maakuntaradiot. Aikaperspektiivi on kilpailijoita laajempi, sillä he sekä elävät ajassa, että kaihoavat muistoja. Tulevaisuuden trendejä ei ole tarkoitus ennakoita. (Yle Radio Suomen musiikkitoimitus 2013, 3.)

Radio Suomen musiikkitoimituksen tekemässä Power Point -esityksessä (Yle Radio Suomen musiikki 2013, 4) kerrotaan myös, että kanavalla soiviin genreihin kuuluvat iskelmä, uusiskelmä, suomipop, suomirock, viihdesävelmät, melodinen pop ja aikuisrock.

Hietamäen (13.2.2014) mukaan kappaleita soi maakuntaradion kanavalla päivässä yhteensä 73 kappaletta. Maakuntaradioiden lähetysaika on 6.30–17.00. Maakuntaradioiden lähetysajan jälkeen, iltaisin ja viikonloppuisin, vuoron saavat valtakunnalliset erikoisohjelmat, esimerkiksi musiikin erikoisohjelmat. Radio Suomella onkin hyvin laaja valikoima eri musiikkiohjelmia.

Musiikillisesti kanavalla on profiloitunut miellyttämään keski-ikäistä väestöä, joten kanavalla soi genererajoista riippumatta paljon kotimaista, iskelmää, klassikoita ja ikivihreitä. Kanavan suurimpia kuuntelijaryhmiä ajatellen yllättävästi kanavan soitetuimpien kappaleiden listoilta löytyy myös paljon nuoria tekijöitä ja uutuuksia, kuten kanadalainen elektrofunk-duo Chromeo, laulaja-lauluntekijä Samuli Putro ja brittipoppari Robbie Williams. (Yle Radio Suomen soitetuimmat vko 10.)

Radio Suomella on ainakin Internet-sivujensa mukaan 26 musiikkiohjelmaa. Tämä määrä erilaisia musiikin erikoisohjelmia auttaa varmistamaan Yleisradiolakiin kirjattua tavoitetta, jonka mukaan ohjelmatoiminnan tulee ”ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat” (Laki Yleisradio Oy:stä 2012, 7§). Radio Suomen ohjelmakarttaa tarkastellessa huomaa, että suuri osa musiikkiohjelmista löytyy illoista ja

viikonlopuista. Ohjelmia on toki ripoteltu myös uusintoina esimerkiksi yöaikaan, jotta ohjelmien näkyvyys varmistettaisiin ja kuulijoita saataisiin. Musiikkiohjelmien suuri lukumäärä näkyy väistämättä illoissa sekavana ohjelmakarttana.

Tutkimushaastattelussa Hietämäki (haastattelu, 13.2.2014) toteaa, että Yle Radio Suomen back-katalogiin, eli kanavan käytössä olevaan musiikkietokantaan kuuluu tällä hetkellä noin 8000 kappaletta ja uusia kappaleita lisätään viikoittain. Musiikinhallinnassa auttaa GSelector-niminen tietokoneohjelma, joka on korvien lisäksi musiikkipäällikön tärkein työväline.

Koska Radio Suomi jakautuu valtakunnallisen lähetyksen lisäksi myös alueellisiin maakuntaradiolähetyksiin arkisin klo 6.30–17.00, herää kysymys musiikin valinnan alueellisuudesta. Radio Suomessa musiikkitoimitus on keskitetty Pasilan toimipisteeseen Helsinkiin, jossa musiikkipäällikkö päättää, muun musiikkitoimituksen jäsenten avustaessa, koko kanavalla soitettavasta musiikista, sen kategorioista, kappaleiden soittotiheyksistä sekä kanavien tuntikelloista. Radion tuntikellot ovat koko kanavalla alueesta riippumatta yhteneväiset. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jokaisessa maakuntaradiossa soisi sama kappale samaan aikaan. Yhteneväisellä tuntikellolla tarkoitetaan sitä, että kaikilla maakuntaradioilla kappaleet tulevat yhteneväisesti samoista kategorioista. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Lapin radion tuottaja Tapio Rähä (26.3.2014) vahvistaa tiedon ja kertoo, että aluetoimituksilla ei yleisesti ottaen ole oikeutta puuttua Radio Suomen musiikkitoimituksen valintoihin. Rähän mukaan alueen valitsema musiikki on sallittua muun muassa artistihaastattelujen yhteydessä.

Kanavan musiikkipäällikkö Jorma Hietämäki sanoo, että laki ei määrittele mitään tiettyä musiikin soiton suhteen. Hän toteaa kuitenkin, että Radio Suomen olisi hyvä soittaa suomalaista musiikkia. Hietämäki ottaa lakiin määrätyn julkisen palvelun tehtävän vakavasti. Hänen mukaansa yleisradiotoiminta on kotimaisen kulttuurin edistämistä, mikä saa ajattelemaan musiikkipäällikön työtä moraalisesti suomalaisen kulttuurin kautta. Hietämäki myös sanoo, että tehtävän toteutumista Radio Suomen musiikissa ei valvota, vaan asian suhteen täytyy käyttää omaa järkeä. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Tutkimushaastattelussa Hietämäki painottaa, että oma yleisö täytyy tuntea. ”Jos olisin töissä kaupallisella kanavalla, tekisin tämän työn täysin toisin” (Hietämäki, haastattelu

13.2.2014). Hän jatkaa kertomalla, että Yle Radio Suomi eroaa kaupallisesta radiosta julkisen palvelutehtävänsä vuoksi niin, ettei kanava voi tarjota musiikkia vain tietylle pienelle segmentille. Tällöin osa veroilla maksettavan kulttuurisen yrityksen tehtävästä jäisi hänen mukaansa toteutumatta. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

#### 4.3 Musiikkivalintojen perusteet Radio Suomessa

Tässä luvussa syvennytään Radio Suomen musiikkiin, erityisesti musiikkiin liittyviin valintoihin ja musiikkipäällikkö Jorma Hietamäen työhön. Musiikin valinnan työryhmään kuuluvat lisäksi tuottajat Jami Liukkonen ja Kirsi Väänänen, joista edeltävä kommentoi osaltaan myös tässä musiikin valintaa kanavalla.

Musiikkivalinnoista päätetään viikoittaisissa kokouksissa, joihin osallistuvat Radio Suomen musiikkipäällikkö Jorma Hietämäki ja musiikkitoimituksen kaksi tuottajaa, Jami Liukkonen ja Kirsi Väänänen. Hietamäen mukaan koko Radio Suomen musiikkitoimitukseen kuuluu kahdeksan henkeä. Musiikinvalintapalaveriin osallistuvat ovat viikon aikana valmistautuneet tapaamiseen kuuntelemalla toimitukseen tulleita levyjä. Hietämäki itse kertoo pyrkivänsä kuuntelemaan kaikki levyt, jotka hänelle lähetetään, mutta ei välttämättä kokonaisia kappaleita (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014).

Musiikkia saapuu Yle Radio Suomen toimitukseen pääasiassa kolmen eri väylän kautta. Levy-yhtiön edustajat käyvät Yle Radio Suomessa uusien äänitteiden kanssa tapaamassa tuottajia, jotka antavat musiikkia eteenpäin musiikkipäällikölle. Postin mukana saapuu musiikkia jälleen levy-yhtiöiltä, mutta myös omakustannemuusikoilta. Ylen äänitelevyvästössä digitoidaan musiikkia, joka lähetetään viikoittain suoraan sähköpostitse musiikkipäällikölle. Pääasiassa levy-yhtiöstä tuleva musiikki on Jami Liukkosen vastuulla ja arkistosta tuleva musiikki Kirsi Väänäsen vastuulla. Lisäksi Liukkosen työhön kuuluu kanavatoimitukselle kuuluvan, mutta maakuntaradioiden lähetysajan ulkopuolisen musiikin erikoisohjelmien musiikin valinta. Tähän joukkoon kuuluvat muun muassa Yöradion musiikin erikoistunnit, kuten Artistitunti, Yöradion Ysäritunti ja Toiveiden yö. Iltaohjelmista mainittakoon toivekonsertti-ohjelma Puhelinlangat laulaa. (Liukkonen, haastattelu 1.4.2014.)

Kysyttäessä Hietämäeltä, löytääkö hän musiikkia itsenäisesti muita reittejä, hän toteaa, että se olisi liian työlästä. Satunnaisesti hän saattaa tarkistaa Spotify-musiikkipalvelun uutuuskappalelistat, mutta hän ei esimerkiksi etsi musiikkia toisia radiokanavia kuun-

nellen tai konserteissa käyden. ”Vain osa työtehtävistäni on musiikinkuuntelua ja en ehdi kaikkina päivinä kuuntelemaan yhtäkään kappaletta”, Hietämäki kertoo. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Tutkimushaastattelussa Liukkonen kertoo, että levy-yhtiöt ja radioiden musiikkitoimitukset elävät eräänlaisessa symbioosissa. Radioasemat saavat levy-yhtiöiltä soittoon musiikkia, ja levy-yhtiöt saavat vastineeksi näkyvyyttä artistilleen ja yhtiön musiikille.

Viikoittaisen musiikkipalaverin aikana keskustellaan niistä kappaleista, mitkä pitäisi nostaa back-katalogiin. Tuottajilla on molemmilla käytössään yksi ääni ja musiikkipäälliköllä kaksi ääntä. Hietämäki sanoo, että vaikka hänellä on käytössään viimeinen sana, niin käytännössä musiikkivalinnat eivät toteudu näin raa’asti. Samoilla linjoilla on myös Jukka Haarma, joka on entisen Radiomafian musiikkipäällikkö ja ohjelmajohtaja. Haarman mukaan myös Radiomafiassa oli käytössä pieni raati, joka sai ehdottaa kappaleita listalle. Valinnoista keskusteltiin, mutta Haarma toteaa, että lopullisia päätöksiä ei tehty äänestämällä vaan musiikkipäällikön päätöksellä. (Vilkko 2010, 118.)

Musiikkipäällikkö Jorma Hietämäki sanoo, että back-katalogiin, eli musiikkietokantaan, nostetaan uutta musiikkia viikoittain 6–7 kappaletta. Kappaleista 3–4 on kotimaisia ja 2–3 vieraskielisiä. Uusia kappaleita valittaessa kriteerinä on, että kappale on kanavalle sopiva. Hietämäki painottaa, että on tunnettava kanavan yleisö. Uusien back-katalogin kappaleiden tulee poiketa rinnakkaisen nuorisokanava Ylex:n musiikista. Tosin Hietämäki myöntää, että on olemassa cross-over-kappaleita, jotka sopivat molemmille kanaville. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Musiikkivalinnoissa tulisi olla tiettyä monipuolisuutta. Musiikkipäällikkö Jorma Hietämäki (13.2.2014) sanoo tutkimushaastattelussa, että uusien nostojen sisälläkin tähän pyritään:

Jos kotimaisia uutuuksia on viikoittain kolme, niin ainakin yhden niistä tulisi olla iskelmällisempi. Toinen valinta voisi olla rock/pop-iskelmä ja kolmas ”uusi nosto”, josta kuuntelija ei tiedä välttämättä mitään. Mutta tässä tapauksessa biisin täytyy olla hyvä. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Kriteerinä on myös artistiin tai kappaleeseen kohdistuva odotusarvo, esimerkiksi artistin nimen tai levytyshistoriaa tarkastellessa, vaikuttaa siihen, mitä musiikkia nostetaan mukaan back-katalogiin. Toisin sanoen, pitkän linjan artistit otetaan herkemmin huomioon, vaikka itse kappale olisi heikompi. Hietämäki perustelee tätä kriteeriä sillä, että

kanava saattaisi alkaa kuulostaa ”aika oudolta”. Ihmisten musiikkimakuun liittyy aina tunnereaktio, kuten Salminen (1989, 46 - 48) kirjoittaa, mikä voi vaikuttaa siihen, että yleisö haluaa kuulla jotakin tuttua. Vilkon (2010, 93) mukaan kuuntelijoiden eniten toivomaa musiikkia saa ja pitääkin toistaa, sillä joihinkin kappaleisiin yleisö ei tunnu kylästyvän koskaan. Tämän havainnon teki jo 1950-luvulla Todd Storz, formaattiradion keksijä (Vilkko 2010, 93 - 94).

Hietämäki kertoo, että jopa levyn ulkonäön perusteella voi usein nähdä, onko levyllä potentiaalia. Hietämäelle ”prioriteetti 1” uusia levyjä kuunnellessa ovat suuret artistinimet, eli tunnettavuus on musiikkia valitessa tärkeää. Omakustanteetkin kuunnellaan, mutta niistä huomaa nopeasti, mikäli kappale on huonosti toteutettu. Musiikissa tärkeää on kuitenkin viihtyminen. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Viikkokokouksessa pyritään nostamaan esiin kappaleita monipuolisesti, ja viikoittaisessa musiikkikokouksessa vältellään samantyyppisten kappaleiden valitsemista samalla kertaa. Kappaleen valintaan vaikuttavat myös jossain määrin sanoitukset, sillä rivouksia ja kiroilua ei juuri hyväksytä Radio Suomessa. Myös särökitaroita vältellään. Kun musiikkituottaja Liukkonen kuuntelee toimitukseen tullutta musiikkia, hän kiinnittää ensimmäiseksi huomion musiikin lajiin ja instrumentteihin. Hän hakee musiikista sellaista rytmiä ja sointia, joka sopii kanavan tyyliin, eli yleensä pop-musiikkia. Vältettäviä genrejä Liukkonen mukaan ovat heavy, jazz ja klassinen musiikki. (Liukkonen, haastattelu 1.4.2014.)

Musiikin tunnettavuudesta puhuttaessa Hietämäki sanoo, että ihmiset haluavat radiota kuunnellessaan kuulla yhden tutun kappaleen, jota voi seurata tuntemattomampi kappale, mutta sen jälkeen pitäisi taas soida jokin tuttu kappale. Hietämäki pohjaa teorian omaan kokemukseen ja intuitioon. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Musiikkipäällikön intuitio on musiikin valinnassa tärkeää. Musiikin valinta on henkilökohtaista, ja siihen vaikuttavat musiikin valitsijan subjektiiviset kokemukset, musiikkimaku ja jopa syntymäaika, sillä Kontukosken mukaan ”merkittävimmät kokemukset koetaan jo lapsuudessa ja nuoruudessa”. Kanavan kuulijapotentialin tunteminen musiikin valitsemiseksi on Kontukosken mukaan tärkeää. (Kontukoski 2009, 211 - 212, 224.)



Toisaalta, mitä tiukempi formaatti radiokanavalla on, sitä vähemmän yleisesti ottaen yhden ihmisen musiikkimaku vaikuttaa. Musiikin valinnan tukena voidaan joskus käyttää musiikki- tai kuuntelijatutkimuksia. Liukkonen kertoo, että Radio Suomessa tehtiin vastikään yksi tutkimus, mutta edellisestä oli jo aikaa kolme vuotta. Liukkosen mielestä tutkimuksia voitaisiin tehdä useammin. Musiikin onnistumista mitataan lähinnä Kansallisen Radiotutkimuksen kuuntelijamäärissä. (Liukkonen, haastattelu 1.4.2014.)

Hietamäen kertomat musiikin valinnan menettelyt tukevat analyysia Jari A. Ahlkvistin tutkimustuloksista amerikkalaisista formaattiradioista ja radiomusiikin valinnasta. Ahlkvistin (Ahlkvist 2001, Kontukosken 2009, 209 mukaan) tutkimuksen perusteella musiikin valinnan ”toimintafilosofiat” voidaan jakaa neljään luokkaan: musiikkipäällikön oma asiantuntijuus ja omat kokemukset, yleisön musiikkimaku, kuuntelijatutkimukset sekä äänilevy-yhtiöiden promotio. Radio Suomen tapauksessa näyttää siltä, että musiikinvalinta perustuu ensimmäiseen toimintafilosofiaan, eli musiikkipäällikön ja häntä auttavien tuottajien omaan asiantuntijuuteen.

Kontukoski itse jakaa musiikinvalintaprosessin kolmeen tasoon, joista ensimmäiseen kuuluvat musiikin valitsijan musiikilliset avainkokemukset. Toisessa tasossa ovat musiikin tuotantotiimin yhteiset musiikilliset avainkokemukset suhteessa tiimin tekemään musiikkistrategiaan. Kolmannessa tasossa viitataan kaupallisuuteen eli levystön hankintaan. Kontukosken kaikki kolme tasoa ovat käyneet ilmi haastattelusta musiikkipäällikkö Hietamäen kanssa. (Kontukoski 2009, 210.)

Kontukoski painottaa radiossa musiikin parissa työskentelevien henkilöiden musiikillisten avainkokemusten merkitystä. Hänen mukaansa äänet, kuten laulut, ovat jättäneet kuuntelijoihinsa muistijälkiä, eli musiikkiin liitetään mukaan tunteita ja elämäkokemuksia. Kontukoski kertoo, että musiikkia kuuntelijoille välittäessään, nuo musiikin valinnasta vastaavat antavat tiedostamattaan musiikille erilaisia merkityksiä. Myös ikä- tai sukupolvi vaikuttaa. ”Samanikäisen ikäpolven yhdistää kokemukselliseksi sukupolveksi vasta yhdessä eletty ja koettu merkittävä kokemus, avainkokemus.” (Kontukoski 2009, 211.)

Yle Radio Suomen musiikkituottaja Jami Liukkonen painottaa, että musiikin valinnan parissa työskenteleville on tärkeää seurata musiikkia jatkuvasti. Myös hänelle intuitio työssä on tärkeää, ja hänen mukaansa musiikin valinnan intuitiota ei voi opettaa. Työn

oppii kokemuksen kautta ja haettavaan tyyliin tutustuu omaa kanavaa kuuntelemalla. (Liukkonen, haastattelu 1.4.2014.)

Koska olin Kaupunkiradion musiikkipäällikkönä keväällä 2012, voin omien kokemuksieni pohjalta todeta, että musiikilliset avainkokemukset ovat tärkeämpiä kuin ihmisen syntymävuosi, mitä musiikin valintaan tulee. Nuoruuden ajankohta on tosin tärkeä, koska silloin ihmisen musiikkimaku muotoutuu ja on joustavimmillaan. Toisaalta musiikkia valittaessa on muistettava, että yksittäisen radioaseman on käytännössä mahdotonta vastata kaikkien kuuntelijoidensa musiikillisiin toiveisiin (Kujala ym. 1998, 45).

#### 4.4 Musiikin kategoriat ja soittolista Radio Suomessa

Tässä kappaleessa tutustun käytännön tasolla Yle Radio Suomessa tehtyihin musiikin jaotteluihin. Musiikkipäällikkö Hietamäki toteaaakin, että kappaleiden määrä back-katalogissa ei ole yhtä merkittävää, kuin se miten musiikkia jaotellaan soitettavaksi ja millä rotaatiolla (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014).

Yle Radio Suomen musiikkipäällikön Jorma Hietamäen mukaan (2014) musiikin kategoriat kanavalla ovat pääasiassa yksinkertaiset, vaikka niiden nimet tuntikellossa voivatkin kuulostaa epäselviltä. Lyhyesti sanottuna kategorioita on neljä, ja ne jakautuvat vielä alalajitteluihin. Kategoriat ovat

- I Uutuus
- II Ulkomainen pop
- III Kotimaiset
- IV Evergreen

Hietamäki painottaa, että itse kategoriaa tärkeämpää on kappaleen sijoittuminen yksittäisen kategorian sisällä. Kappaleella on siis lisäksi tietty taso välillä 1 – 6, joka määrittelee sen, kuinka usein kappale soi radiossa. Jos kappaleen taso on 1, se soi paljon useammin kuin taso 6. Eli mitä pienempi numero, sitä useammin kappale soi. (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014.)

Kun back-katalogiin eli musiikkietokantaan tuodaan uusi kappale, sen kategoria määritellään heti ja sitä ei muuteta. Esimerkiksi kotimaisten kappaleiden kategoriaan päätyneet laulut ei voi vaihtaa kategoriaa ulkomaalaisten kappaleiden kategoriaan, sillä ky-

seessä olevat ominaisuudet laulussa itsessään eivät muutu. Sen sijaan jopa viikoittain voidaan vaihtaa kappaleen tasoa kategorian sisällä. Näin esimerkiksi kappale, joka ensimmäisellä viikolla soi vain kerran, saattaa soida seuraavalla viikolla kymmenen kertaa. Hietämäki sanoo vastaavansa kappaleiden tasosta itse. Syyksi hän kertoo toimituksessa käytettävän musiikinhallintaohjelman, GSelectorin, monimutkaisuuden. Ohjelma on Hietämäen mukaan hyvin personoitu käyttäjää kohden, eli mahdollisuuksia muuttaa asetuksia on monia. Hietämäki toteaa, että häntä tuuraava henkilö voi ainoastaan mallintaa hänen tekemäänsä työtä musiikinvalintaohjelmassa tästä syystä. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

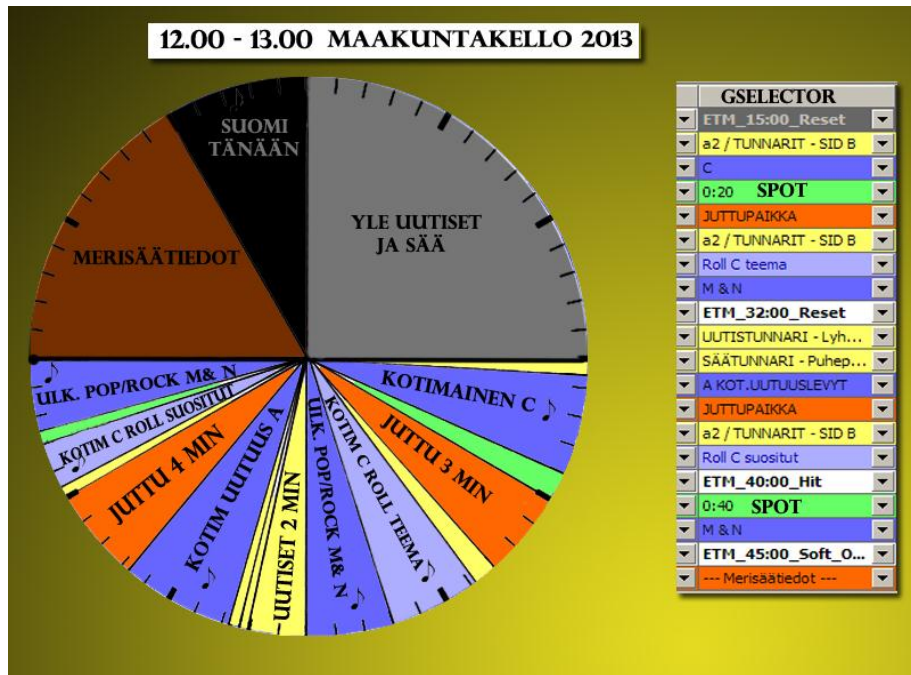
Musiikkikategorioissa kotimaa määräytyy Hietämäen mukaan puhtaasti kielellisistä syistä. Esimerkkinä Hietämäki kertoo, että kotimainen artisti, joka laulaa englanniksi, kuuluu ulkomaisten kappaleiden kategoriaan.

Taulukko 1. Tuntikelloihin merkityt musiikkikategoriat.

Uutuus A	Kotimainen uutuus
Uutuus K	Ulkomainen uutuus
M & N	Ulkomainen
C	Kotimainen
O	Evergreen
Roll / Rollin	Vaihtuva kategoria, eli vaihtelevasti jokin yllä mainituista kategorioista.

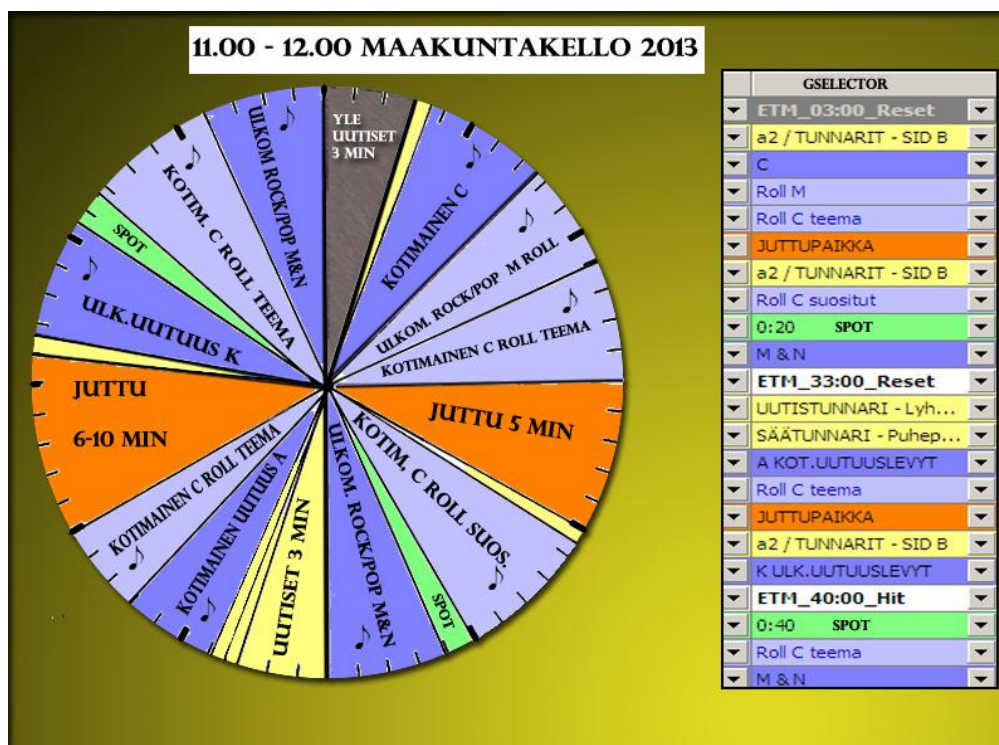
Hietämäki (13.2.2014) sanoo kategorioiden pienen lukumäärän johtuvan hyvästä suunnittelusta. Hän kuitenkin myöntää, että kategorioiden tekeminen on haastavaa, koska niitä voisi muuttaa ja kehittää jatkuvasti.

Myös tuntikellot ovat joustavia. Hietämäki (13.2.2014) toteaa, että hän ei ole itse keksinyt tuntikelloja, vaan niistä on käyty pitkiä neuvotteluja työryhmän sisällä. Tuntikelloja kehitetään yhä, eli niitä ei ole lyöty lukkoon pysyvästi.



Kuvio 3. Radio Suomen maakunnan tuntikello vuonna 2013 klo 12:00 - 13:00. Kappaleita soimitetaan vain kuusi Merisään ja pääuutislähetysten haukatessa ison osan lähetyssaikaa. (Yle Radio Suomi 2014b)

Maakuntakellojen mukaan tunnissa kappaleita soi kuuden ja kymmenen kappaleen väliltä. Musiikista on annettu maakuntaradioille yleisohjeistus musiikkitoimituksen taholta. (Radio Suomen musiikkitoimitus 2013.)



Kuvio 4. Yle Radio Suomen maakunnan tuntikello klo 11:00 - 12:00 välillä. Kappaleita mahtuu tunnille kymmenen, vaikka mukana on toimitettuja juttuja ja kaksi uutislähetystä. (Radio Suomi, maakuntien kellopohjat 2013.)

Kanavalla on Hietamäen (haastattelu 13.2.2014) mukaan mahdollista teemoittaa kategorioita tarpeen mukaan, esimerkiksi ajankohtaisuuden perusteella. Esimerkkejä tällaisista kategorioista ovat joulumusiikin kategoria, kesämusiikin kategoria tai Euroviisukappaleet. Jami Liukkonen (1.4.2014) sanoo, että esimerkiksi yöllä kuultaville eri aikakausiin keskittyville (80-luvun musiikki, 90-luvun musiikki) musiikkiohjelmille käytetään GSelector-ohjelmassa kategorioita, jotta lähetykset olisi helpompi koostaa.

#### 4.5 Raha ja sopimukset musiikkivalinnoissa

Jotta musiikkia voitaisiin soittaa radiossa, tulee musiikin käyttämisestä maksaa kansainvälisten käytäntöjen mukaisesti tekijänoikeusmaksut. Kuutti (2012, 191) esittää tekijänoikeuden olevan ”tekijän lakisääteinen oikeus määrätä teoksensa kappaleiden valmistamisesta ja levittämisestä yleisön saataviin sekä tulla tunnustetuksi teoksen tekijänä”. Pelkkä idea ei riitä tekijänoikeuden syntymiseen. Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä (Kujala ym. 1998, 156).

Koska tekijänoikeusmaksuja ei voi jättää maksamatta, radioissa kehitetään eri keinoja kustannusten hallitsemiseksi. Tällöin jää enemmän rahaa hankkia soittoon enemmän musiikkia. Kujala, Lahti ja Tamminen (1998, 157) kirjoittavat, että radiot yrittävät laskea kustannuksia neuvottelemalla musiikin käytön sopimukset edullisiksi. Toinen keino on ohjata rahan käyttöä musiikissa ohjelmasuunnittelun avulla (Kujala ym. 1998, 157).

Jorma Hietamäen kertoman perusteella näin toimitaan myös Yle Radio Suomessa. Hietamäki (13.2.2014) kärjistää, että tärkeimmät kriteerit musiikin hintaan ovat ajankoh-  
ta jolloin musiikkia soitetaan sekä kappaleen äänitysmää.

Pääsääntö on, että Suomessa ja Euroopassa äänitetty musiikki on kalliimpaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa äänitetty musiikki. Kalliimpaa hinnoittelua käytetään, jos yksikin kappaleen raidoista on äänitetty Euroopassa, Hietamäki (13,2,2014) sanoo. Tähän syynä on lokakuussa vuonna 1961 allekirjoitettu ja vuonna 1983 ratifioitu kansainvälinen, Rooman sopimukseksi kutsuttu yleissopimus.

Jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen monistetta käytetään välittömästi radiolähetykseen tai julkiseen toisintamiseen, tulee käyttäjän maksaa kertakaikkinen, kohtuullinen korvaus esittäville taiteilijoille tai äänitteiden valmistajille taikka molemmille. Tämän korvauksen jakoperusteet voidaan, jolleivät osapuolet niistä sovi, määrätä sisäisessä lainsäädännössä. (Kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteen valmistajien sekä radioyrittäjien suojaamisesta 56/1983, 12 artikla.)

Poikkeus sääntöön on, jos suomalainen artisti levyttää sopimukseen kuulumattomassa maassa, esimerkiksi Yhdysvalloissa. Tällöin kappaleen hinta määrittyy kalliimman, Suomessa äänitetyn teoksen hinnan mukaisesti (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014). Epävirallisesti Rooman sopimusta kutsutaan ”Gramex-säännöksi”. Kujala, Lahti ja Tamminen (1998, 158) selittävät, että Gramex on suomalainen tekijänoikeusyhdistys, joka valvoo esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeuksia. Euroopan talousalueeseen ETAn tai Rooman sopimukseen liittyvät maat kuuluvat Gramexin työalueeseen. Muita tärkeitä tekijänoikeusjärjestöjä Suomessa ovat Kopiosto ja Teosto.

Yle Radio Suomen budjetti musiikille vuotuisesti on Hietamäen mukaan 3,5 miljoonaa euroa vuosittain. Toisin kuin Ylex:illä, Radio Suomella ei tarkisteta jokaisen kappaleen hinnoittelua erikseen, mutta tähän siirtyminen tulevaisuudessa on mahdollista (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014).

Hietämäki sanoo, että olisi hyvä soittaa enemmän musiikkia nykytilaan verrattuna. Hänen mukaansa budjetti ei taivu siihen. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.) Myös toimittaja Jake Nyman (27.2.2014) näkee musiikin hinnan vaikuttavan joissain ohjelmissa musiikkivalintoihin.

Mitä tulee musiikin hinnoitteluun ajankohdan suhteen, musiikin soitto on edullisinta yö-aikaan klo 24–6. Hietämäki selventää hinnoittelua kertomalla, että hintaan vaikuttaa enemmän soitettun musiikin kokonaismäärä kuin yksittäisen kappaleen useat toistokerrat. Radio Suomen budjetti on laskettu keskimääräisen kappaleen pituuden mukaan, joksi on määritelty kolme minuuttia ja neljäkymmentä sekuntia. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Musiikin valintaan Radio Suomessa vaikuttaa siis myös kappaleiden hinta verrattuna käytettävissä olevaan rajalliseen musiikille varattuun vuosibudjettiin. Tämän vuoksi sekä prime time -aikaan että erikoisohjelmissa soivaan musiikkiin on tehty sääntöjä Radio Suomen sisällä. Lisäksi musiikkitoimitus suorittaa eräänlaista laadunvalvontaa.

#### 4.6 Musiikki Radio Suomen maakuntaradioissa

Haastattelin Yle Lapin tuottajaa Tapio Räihää saadakseni näkökulmaa musiikin käytöstä työvälineenä Radio Suomen maakuntaradiossa. Tapio Räihä aloitti aluksi nuorille suunnatun musiikkiohjelman parissa vuonna 1988. Hän on työskennellyt myös kaupallisissa radioissa ennen Yleen paluutaan vuonna 1995. Räihä on ollut töissä Ylessä musiikkitoimittajana ja juontaja-reportterina, ja nyt hän on toiminut jo neljä vuotta Yle Lapin ajankohtaisohjelmien Internet-sivujen tuottajana.

Maakuntaradioita eli Radio Suomen alueita on kehitetty viime vuosina Jorma Hietämäen ollessa kanavan musiikkipäällikkönä. Hietämäki kertoo, että maakuntaradioilla on nykyisin yhtenevät tuntikellot. Tämä tarkoittaa Hietämäen mukaan sitä, että musiikin hallintajärjestelmän avulla musiikkikatalogista valikoituvat yhtenäisten tuntikellojen mukaisesti kappaleet maakuntaradioiden lähetyksenhallintajärjestelmään. Kanavilla eivät siis soi samat kappaleet yhtä aikaa, vaan vain samoista musiikin kategorioista. Tämä on musiikkituottaja Liukkosen (1.4.2014) mukaan tietoinen valinta.

Radio Suomesta on muodostunut eräänlainen ABC-liikenneketju. Radio Suomi kuulostaa kaikkialla yhtenäiseltä Radio Suomelta. Vaikka meitä on 21 toimitusta, niin olemme silti yhtä aikaa yksi. Kun kaikilla kanavilla on yhteneväiset tuntikellot, niin formaatti pysyy samana koko maan halki. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Räihä toteaa sen, minkä Hietämäkikin: maakuntaradiossa toimittajilla ei ole päätösvaltaa musiikin suhteen. Musiikkitoimitus valitsee musiikin, joka siirtyy alueradion lähetyjärjestelmään päivittäin, ja näihin listoihin ei tehdä muutoksia. Kappale vaihdetaan vain erityistapauksessa, eli esimerkiksi silloin, jos on sattunut vakavampi onnettomuus, milloin jonkun kappaleen sanoitukset tai tyyli ei sovi tilanteeseen. Helsingissä sijaitseva musiikkitoimitus seuraa kappaleiden soittomääriä ja soittomäärät raportoidaan musiikkitoimitukselle kerran viikossa. (Räihä, haastattelu 26.3.2014.)

Jorma Hietämäki vahvistaa asian. Alueilla ei ole omia musiikkipäälliköitä tai musiikkitoimittajia, ja maakuntaradioiden musiikin soittoa seurataan. Hän kertoo, että musiikkitoimitukselle lähetetyistä viikoittaisista musiikkiraporteista musiikkiassistentti Seppo Sillanpää käy läpi toteutuneet soitetut kappaleet, joista lähetetään tiedot eteenpäin tekijänoikeusjärjestöille. Hietämäki jatkaa, että alueiden laadunvalvontaa musiikin osalta suoritetaan, jotta musiikkiin varattu budjetti pysyisi aisoissa ja yleisösuhteen säilyttämisen vuoksi. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Musiikin keskittyminen tekee kanavan musiikista yhtenäisempää, mutta toisaalta keskittynyt musiikin valinta on vähentänyt alueellista vaikutusvaltaa musiikin suhteen. Tapio Räihä kertoo kuulijoilta tulleesta palautteesta, joka on hänen mukaansa keskittynyt pääasiassa Lapin Radion Toivekonsertti -nimisen kahden tunnin suoran kontaktiohjelman päättymiseen. Ohjelma oli Räihän mukaan Lapin Radion kuunnelluin ohjelma, jonka avulla kuulijat kokivat tärkeänä kuulluksi tulemisen ja yhteisöllisyyttä tukevana väylänä. (Räihä, haastattelu 26.3.2014.)

Kritiikkiä alueellisen musiikkitoimittamisen loppumisesta on tullut Räihän kertomaan myös alueen muusikoilta. Räihä kertoo, että kritiikki on kohdistunut siihen, että oman lähialueen muusikot eivät saa musiikkiaan yhtä helposti kuuluviin kuin ennen. Aiemmin oli Räihän mukaan pienen yhtyeen mahdollisuus saada alueellista tunnettavuutta, jonka avulla sitä saattoi saada myös valtakunnallisesti. Räihä näkeekin, että Yle Radio Suomen maakuntaradioilla oli ennen rooli alueellisen kulttuurin ja paikallisartistien musiikin tallentajana. (Räihä, haastattelu 26.3.2014.)



Räihä (26.3.2014) kritisoi maakuntaradioiden musiikinhallinnan muutosta. Hänen mukaansa musiikki on useille juontajille ”tapettua”, mikä näkyy musiikkietäytymyksen ja kiinnostuksen pienenemisenä. Hän kuvailee alueellisen musiikkitoimituksen parissa tapahtunutta muutosta ”ohjelmavirran musiikin hallinnaksi” ja tuo esiin sen, että aluetoimituksista ovat hävinneet toimittajien omat musiikkivalinnat, niin hyvässä kuin pahassakin. Räihä jatkaa kertomalla, että 1990-luvulla radion parhaaseen kuuntelu-aikaan kuuluneet musiikkiohjelmat ovat jääneet yhtenäistämisen tuloksena, josta on seurannut musiikin erikoisohjelmien keskittyminen iltoihin ja viikonloppuihin valtakunnalliseen lähetysaikaan. Räihän mukaan paikalliset muusikot eivät lähesty enää yhtä usein maakuntaradioita, ainakaan Lapin seudulla, haastattelujen suhteen. Yhtenä ongelmana Räihä näkee musiikin valintaan liittyvän vallan, joka musiikkitoimituksella on artisteihin, levy-yhtiöihin ja tuottajiin nähden. Hän kuitenkin myöntää, että tasaisen laadun varmistamiseksi keskitetty musiikinhallinta toimii hyvin. (Räihä, haastattelu 26.3.2014.)

Hietamäki (13.2.2014) puolustautuu kertomalla, että Radio Suomen musiikkiformaatin valvomisesta päätettiin yhdessä työryhmässä, johon kuului myös osa maakuntaradioiden päälliköistä. ”Keskustelimme esimerkiksi siitä, mitä Radio Suomen prime time -ajalta haetaan ja miten sinne määritellään tietyt paikat, paljonko musiikkia voimme soittaa”, Hietamäki kertoo. Vaikuttaa siis siltä, että isommissa päätöksissä kuullaan myös alueiden mielipiteitä.

#### 4.7 Radio Suomen musiikilliset kilpailijat

”Mikään ei ole pahempaa, kuin se, että lähtisi matkimaan jotakin toista kanavaa” (Hietamäki, haastattelu 13.2.2014). Kilpailua Radio Suomella kuitenkin on, huolimatta siitä, että se on Yleisradion kanava. Hietamäen (13.2.2014) mukaan pahimmat kanavan kilpailijat ovat Radio Nova, Iskelmä, Nostalgia ja Suomipop. Pienemmistä radioista kilpailijoita ovat Radio Pooki sekä Järviradio. Tässä kappaleessa tarkastelen kilpailijoista lähinnä Radio Novaa musiikin valinnan näkökulmasta.

Jorma Hietamäki (13.2.2014) kuvailee kilpailua runollisesti. ”Aina kun kylälle tulee uusi kauppa lisää, niin onhan se vähän muilta kaupoilta pois” (Jorma Hietamäki 13.2.2014).

Radio Nova on kiistämättä kanava, joka kilpailee Radio Suomen kanssa saman ikäisestä yleisöstä koko maan laajuudella radioverkolla. Novan entinen musiikkipäällikkö Arto Vilkkonen (2010, 180 - 181) sanoo, että Radio Nova on tästä syystä suorastaan poik-

keus suomalaisen radion kentällä. Näin Vilikko kirjoittaa Radio Novan saapumisesta markkinoille.

Uusi komeetta nappasi erityisesti kohderyhmässä 35–44-vuotiaat kuulijoita muilta kaupallisilta asemilta ja YLEn Radio Suomelta. Vanha pelko Novan ylivoimaisuudesta osoittautui aiheelliseksi, sillä Nova nousi suoraan huipulle. Uuden valtakunnallisen mainosradion ilmaantuminen ja pikainen menestys pakottivat Yleisradion jälleen kerran miettimään omaa musiikkistrategiaansa” (Vilikko 2010, 123.)

Radio Novan nykyisen musiikkipäällikkö Mikko Harjunpää (25.3.2014) kertoo, että Kanavan kohderyhmä on, Radio Suomen kohderyhmää selvästi nuorempi, 25–44-vuotiaat suomalaiset. Vuorokaudessa kanavalla soitetaan n. 270 kappaletta, tuntikeskiarvo on yhdeksän kappaletta tunnissa. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Novalla musiikkia kategorisoidaan soittotiheyden eli rotaation ja eri aikakausien pohjalta. Varsinaisesti ei ole päätetty mitä genrejä soitetaan, mutta sellaisia, jotka sopivat kohderyhmälle. Harjunpään mukaan kohdeyleisö ei ole tällä hetkellä kiinnostunut raskaasta metallimusiikista, perinteisestä iskelmästä ja rap-musiikista. Musiikin rotaatiossa otetaan huomioon erilaiset musiikin moodit, tempot ja genret. Radio Novalla ei ole määritelty yhtä moodia vaan se on vaihteleva. Harjunpään mukaan pyritään palvelemaan kuulijoita ja heidän eri tarpeitaan musiikin avulla mahdollisimman hyvin. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Novassa tehdään vuosittain kartoitusta potentiaalisten kuuntelijoiden musiikilliset mieltymyksien selvittämiseksi. Musiikkitutkimukseen kuuluu 11 eri musiikkikategoriaa, joita soitetaan tutkimuksessa. Kategoriat ovat Novan itsensä määrittelemiä ja niihin kuuluu esimerkiksi hip hop, adult contemporary ja rock. Tässä isossa tutkimuksessa tutkitaan enemmän mielikuvia. Viikoittain tutkitaan soittolistan onnistuneisuutta niin sanotuissa ”call out” -tutkimuksissa, joissa soitetaan kohderyhmästä valituille ihmisille 50 musiikkinäytettä. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Soittolistan uutuuskappaleet valitaan kolmihenkeisen musiikkityöryhmän kokouksissa kahden viikon välein. Harjunpään mukaan tärkein valintakriteeri on se, että kappale sopii kanavan kohderyhmälle. Kuten Radio Suomella, myös Radio Novalla kaikki musiikkitoimituksen jäsenet kuuntelevat kappaleet ja valinnat tehdään yhdessä. Uutuudet valitaan intuitiolla ja ammattitaidolla. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Radio Suomen tapaan suurin osa musiikista tulee levy-yhtiöiden kautta, mutta myös Novalla musiikkia lähetetään kanavalle postitse ja sähköisesti jopa aloittelevilta suomalaisilta yhtyeiltä. Keskustelusta Harjunpään kanssa käy ilmi, että musiikin back-katalogi on Radio Novalla merkityksetön, sillä fyysisen levystön ja uutuuslevyjen lisäksi musiikkia voidaan hankkia sähköisistä musiikkipankeista, esimerkiksi iTunesista, jossa musiikkia on rajattomasti. Harjunpää sanoo, että musiikkia saapuu toimitukseen 5–10 levyä päivässä. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Musiikkipäällikön ja musiikkitoimituksen työhön Radio Novassa kuuluu Harjunpään itsensä mukaan musiikin hallinta. Soittolista on hänen mielestään, kuten Radio Suomen musiikkipäällikön Jorma Hietamäenkin mielestä, loukkaava nimi. Novassa musiikin soittotiheyttä, ajolistoja ja rotaatioita ylläpidetään ja tarkistetaan päivittäin, jotta kokonaisuus musiikin suhteen olisi hyvä ja tasapainoinen. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Mikko Harjunpäälle tärkeintä työssä on kuuntelijalähtöisyys ja yleisön tunteminen. Hän painottaa, että täytyy tietää millainen rooli radiolla on kuuntelijan elämässä. On tiedettävä millaisesta musiikista hän pitää, jopa sellaisesta mistä ei vielä tiedä pitävänsä. Mikko Harjunpään mukaan musiikkipäällikön työ on palvelutyötä. (Harjunpää, haastattelu 25.3.2014.)

Vilkon mukaan musiikin ja radion soittolistatutkimukset ovat tärkeitä lisäksi Radio Suomen toisella kilpailijalla Iskelmällä. Vilko kirjoittaa, että soittolistaa tutkitaan ja sen hiomiseen käytetään yleisöltä saatua palautetta sekä musiikin valitsijoiden omaa intutiota ja kokemusta. Intutiosta puhuvat myös Radio Suomen musiikkituottaja ja musiikkipäällikkö sekä Radio Novan musiikkipäällikkö. ”Iskelmän menestys perustuu onnistuneeseen musiikkiformaattiin, joka on jyrkästi ristiriidassa perinteisen yleisradiomallin suosiman monipuolisuuden ideologian kanssa.” (Vilko 2010, 126.)

## 5 Musiikin käyttö erikoisohjelmissa

Raa’asti arvioiden Radio Suomen musiikista noin puolet on musiikin erikoisohjelmaa. Ohjelmakartta on monipuolinen, kuten alaluvusta 5.1 käy ilmi. Alaluvussa 5.2 musiikki-toimittaja Jake Nyman kertoo omista kokemuksistaan musiikin erikoisohjelmissa ja va-

lottaa musiikin valinnan perusteitaan. Näin aluksi tarkastelen sitä prosessia, kuinka erikoisohjelma päätyy kanavalle ja millä ohjeistuksella.

Musiikkipäällikkö Jorma Hietamäen mukaan hän, Radio Suomen ohjelmapäällikkö Saima Mattila ja radion toimialasta vastaava päällikkö Marja Keskitalo keskustelevat ja päättävät musiikin erikoisohjelmien kohtalosta. Yleisradion sisäisestä Luovat sisällöt -toimintayksiköstä tarjotaan talon sisällä Julkaisuihin eli Radio Suomen kanavalle musiikin erikoisohjelmia jokaisena tuotantovuonna. Hietämäki sanoo käyvänsä keskusteluja erikoisohjelmien suhteen myös Luovien Sisältöjen päällikön ja Populaarikulttuurin osaston tuottajien kanssa. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.)

Mitään tarkkaa musiikin erikoisohjelmien säädöksiä ei ole Hietamäen mukaan määritelty, sillä paljon riippuu ohjelman luonteesta. Joissakin ohjelmissa voi olla enemmän haastattelua tai juontoja, joten musiikkimäärät vaihtelevat. Perussääntö Hietamäen mukaan on se, että tunnilla soisi 10–11 kappaletta. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.) Musiikkituottaja Jami Liukkosen (1.4.2014) mielestä erikoisohjelmien kappalemäärä on noin 12–14. Hietämäki sanoo, että se on kuitenkin ohjelmakohtaisesti määritelty, mikä määrä musiikista pitää olla Gramex-säännön ulkopuolelle jäävää, eli kustannuksiltaan edullisempaa, musiikkia. Tuo määrä voi olla hänen mukaansa esimerkiksi 10 prosenttia tai 15 prosenttia (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014).

Hietamäen mukaan erikoisohjelmien sisällöistä, esimerkiksi musiikin määrästä ja musiikin tyylistä, keskustellaan. Yksittäisiin toimittajien kappalevalintoihin ei puututa. Musiikkitoimittajat käyvät keskusteluja enemmän oman tuottajansa kanssa. Musiikkipäällikön rooli erikoisohjelmien suhteen on keskustella tuottajien kanssa ja puhua musiikista koko tiimille. (Hietämäki, haastattelu 13.2.2014.) Vaikuttaa siis siltä, että myös musiikin erikoisohjelmien etenemisestä ja sisällöstä pidetään huolta, eikä niitä ole jätetty täysin toimittajan omalle vastuulle.

## 5.1 Radio Suomen musiikin erikoisohjelmien analysointia

Tässä kappaleessa analysoin Yle Radio Suomen musiikin erikoisohjelmia ja niiden merkitystä Radio Suomen musiikillisessa sisällössä ja lähetysajassa.

Musiikkiohjelmia on Ylessä ollut aina alusta alkaen ja niillä on ollut kuulijoille suuri merkitys. Sisällöt ovat aikojen saatossa olleet kiistanalaisia. Ylessä on aina ollut hankalaa

tasapainoilla lakiin määrätyn sivistystehtävän ja kansan janoamien musiikkitoiveiden välillä. Kaupallisten radioiden painostus taustalla on myös patistanut Yleä aikojen saatossa löytämään erilaisia ratkaisuja pitääkseen kuulijat ja pakottanut yleisradioyhtiötä kehittymään. 1900-luvun kehitystiellä musiikkiohjelmia tehtiin usein kieli poskessa, sillä silloin vasta etsittiin sitä muotoa, jolla Ylen musiikkiohjelmia tulisi tuottaa niin, että ne palvelisivat koko Suomen kansaa.

Yle Radio Suomen profilointi näkyy itse musiikkivalintojen lisäksi musiikkiohjelmien teemoissa. *Entisten nuorten sävellahja* tai *Iskelmäradio* iskee suoraan 70-luvun nuorten kuulijakuntaan, ja näillä ohjelmilla haikaillaan tarkoituksella menneeseen, kanavan musiikkilupauksen mukaisesti. Kanavan kuulijat varmasti hakevat kanavan musiikista nostalgiaa, sillä esimerkiksi Entisten nuorten sävellahja tuntuu olevan hyvin suosittu kuuntelijoiden osallistuvaisuuteen vedoten (kuulijoiden haasteet, toiveiden perustelut, toimitukselle lähetetyt valokuvat). Vastaava, kanavan musiikkilupauksen mukainen, nostalgisen musiikin linja toistuu useissa musiikkiohjelmissä, jotka on rakennettu vain tietyn teeman ympärille. Näissä ohjelmissä kappaleita on kerätty eri aikakausilta ja eri tyyllilajeista sopimaan ohjelmassa käsiteltävään teemaan tai kuljettamaan toimittajan kertomaa musiikillista tarinaa. Näihin ohjelmiin voidaan lukea esimerkiksi *Kissankehto*, *Lempimusiikkia* tai *Jake Nyman*. Niissä toimittaja yhdistelee erilaisia osasia taitavasti yhteen omaa ideaansa ja käyttötarkoitustaan ajatellen. Näin lähes huomaamatta kuulijankin tietoisuus laajenee musiikin suhteen.

Toinen musiikkiohjelmien "lajityyppi" Radio Suomessa on joukko tiukasti rajattuja musiikin genreihin perustuvia erikoisohjelmia, joita toimittavat alaan vihkiytyneet asiantuntijat ja toimittajat. Tähän kategoriaan kuuluvat ohjelmista esimerkiksi latinalaisamerikkalaisista musiikkia soittava *Café Tropical*, *Bluesministeri Esa Kuloniemi* tai *Kantritohtori Teppo Nättiä*. Näissä ohjelmissä on nimenomaan kyse siitä tietystä musiikin lajityypistä. Kolmantena musiikkiohjelman muotona näen kahden edeltävän tyyppin sekoituksen. Teemallisia musiikkikokonaisuuksia, joita ei kuitenkaan pidättelee tiukasti vain yksi lajityyppi vaan esimerkiksi aikakausi. Näihin ohjelmiin lukisin mm. 80-luvun musiikkiin keskittyvän *Lakatut varpaankynnet* tai *Euroopan taivaan alla*, jossa soitetaan kaikkea eurooppalaista musiikkia.



Kuvio 5. Susanna Vainiolan juontama Lakatut Varpaankynnet on 80-luvun musiikkiin keskittynyt musiikin erikoisohjelma. Kuva: Yle Kuvapalvelu / Jyrki Valkama.

Radion Suomen Internet-sivujen listausta musiikin erikoisohjelmista tarkisteltaessa vaikuttaa siltä, että kuuntelijat otetaan huomioon monipuolisella genrevalikoimalla ja toimitetun sisällön musiikkiohjelmilla. Osa ohjelmista saavat kuulijat myös lähettää omia toiveitaan ja ehdotuksiaan. Huokuupa osasta musiikkiohjelmiä kanavan musiikkilupausten hengessä myös kuulijoita miellyttävä nostalgia, ja radion musiikkiohjelmiin kuuluu myös vuosia tehtyjä klassikko-ohjelmia (*Puhelinlangat laulaa*). Vastaavasti ohjelmat ovat voineet muuttua, mutta nostalgiaa luovat musiikkitoimittajat, jotka ovat parhaimmassa tapauksessa olleet Ylellä vuosikymmeniä, ainakin Kemppaisen (2011) mukaan (Esimerkiksi Jake Nyman -> Jake Nyman, *Pop eilen – toissapäivänä* -> Heikki Harma).

Taulukko 2. Musiikin erikoisohjelmien kategoriat Radio Suomessa

Teemoihin keskittyneet
Musiikin genreihin keskittyneet
Teema- ja genreohjelmien hybridi

## 5.2 Case: Jake Nyman

Jake Nyman on Yleisradion yksi pitkäaikaisimmista musiikkitoimittajista radiossa. Hän tuli taloon vuonna 1972 ja ensimmäisen oman musiikkiohjelmansa Kuuntelumusa:n hän aloitti vuotta myöhemmin (Nyman, haastattelu 27.2.2014). Nyman muistetaan myös vuonna 1980 alkaneen Rockradion veteraanina (Kemppainen 2011, 224). Eläkkeelle jäännin jälkeen hän on yhä jatkanut musiikkiohjelmien tekoa. Nymanin oman ohjelman nimi keväällä 2014 on yksiselitteisesti Jake Nyman. (Nyman, haastattelu 27.2.2014).

Nyman (27.2.2014) kertoo, että uutta musiikin erikoisohjelmaa varten tehdään tilaus. Hänen tapauksessaan kanava tilasi nykyisen ohjelman. Musiikkituottaja Jami Liukkonen (1.4.2014) sanoo, että musiikin erikoisohjelmia tilatessa keskustelua käyvät tilaaja ja populaarimusiikin tuottajat.

Nyman kertoo kirjoittaneensa ohjelmasta esittelytekstin, joka lähetettiin eteenpäin Radio Suomen musiikkipäällikölle, Radion päällikölle Marja Keskitalolle sekä Radio Suomen ohjelmapäällikölle Saira Mattilalle. Ainakaan hänen tapauksessaan musiikin tai puheen suhteen ei annettu erityisiä ohjeistuksia. Nymanin mukaan uusia erikoisohjelmia luodessa yleensä kirjoitetaan esittely ja tehdään demonauha näytteenanto mielessä. Hän epäilee, että koska hän on tehnyt niin monia musiikin erikoisohjelmia, ettei tämän uuden ohjelman tapauksessa näytettä tarvittu. (Nyman, haastattelu 27.2.2014.)



Kuvio 6. Jake Nyman. Kuva: Yle Kuvapalvelu / Jyrki Valkama.

Koska Nyman on tehnyt musiikin erikoisohjelmia jo pidemmän aikaa, hänelle on omien sanojensa mukaan kertynyt hyvä ”peruspaketti” musiikkitietoutta. Nyman sanoo tekevänsä musiikkivalinnat usein ilman, että edes kuuntelee kappaletta. Hän painottaa, että on kuitenkin tärkeää kuunnella kappale juontojen kirjoitusvaiheessa, jotta pääsee sisälle oikeaan tunnelmaan ja siihen mitä kuulija kokee. (Nyman, haastattelu 27.2.2014.)

Musiikin valinnassa hän sanoo olevan monia eri huomioon otettavia tekijöitä: rytmitys eli kappaleiden tempot, laulettu vs. instrumentaali, mies- vs. naislaulaja, eri kieliset kappaleet ja musiikin genret tulee pitää mielessä musiikkivalintoja tehdessä. Musiikin erikoisohjelmassa, ainakin Nymanin osalta, on tärkeää olla mukana draaman kaari, eli kerronnallisuutta. Hän sanoo, että kuulijan mielenkiinto voi lopahtaa, jos kaikki kappale

leet ovat tyyliltään tai tempoltaan samaa. Lisäksi Nymanille tärkeitä ovat siirtymät eli juonnot kappaleesta toiseen. (Nyman, haastattelu 27.2.2014.)

Yleispätevänä ohjenuorana musiikkiohjelman kappaleiden valintaan Nyman käyttää omaa hampurilaisteoriaansa. Teorian mukaan kahden tutun hittikappaleen jälkeen soitetaan jotakin uutta ja kuuntelijalle tuntemattomampaa musiikkia. Ohjelman ensimmäinen kappale on tärkein. Sen tulisi olla sellainen, joka herättää kuuntelijan mielenkiinnon. Ohjelman alussa juontojen tulisi olla lyhyitä ja ensimmäisten kappaleiden tuttuja ja turvallisia.

Niin kuin Jorma Hietämäki, myös Jake Nyman ottaa huomioon julkisen palvelun tehtävän työssään. Nymanin mukaan musiikkitoimittajan tehtävä on soittaa myös sellaista uutta musiikkia, josta kuulija ei ole vielä tietoinen. Samaan aikaan hän muistuttaa, että musiikki ei ole kaikille ihmisille niin tärkeää. Kuuntelijoiden tietoa musiikista ei pidä yliarvioida, mutta heidän haluaan oppia musiikista ei pidä aliarvioida. Nymanin mukaan kuuntelijoille täytyy antaa mahdollisuus oppia jotakin uutta, ja joissain tapauksissa kuulijalle uusi asia voi olla vanhaa musiikkia. Nyman korostaa, että Yleisradion, jos jonkun, tehtävänä on opettaa populaarikulttuurin historiaa. (Nyman, haastattelu 27.2.2014.)

Musiikin erikoisohjelmien tulevaisuudesta puhuttaessa Nyman sanoo, että lähivuosina Yleisradiossa on pakko tehdä päätöksiä. Nymanin mielestä olisi hyvä palkata talon ulkopuolelta freelancereita tekemään erikoisohjelmia mieluummin kuin palkata yksittäisiä henkilöitä pitkiin työsuhteisiin. Hän näkee tärkeänä myös sen, että toimittajiksi palkattaisiin nuoria tekijöitä. (Nyman, haastattelu 27.2.2014.)

Ylipäättänsä Nymanin (27.2.2014) mielestä on hyvä, että Radio Suomen musiikin erikoisohjelmissa on monipuolista ohjelmaa eri tyylilajeista. Hän uskoo, että musiikin erikoisohjelmia kuunnellaan enemmän ajatuksen kanssa, kuin että radiota soitettaisiin taustalla.

## 6 Lopuksi

Tässä opinnäytetyössä tarkastelin Radio Suomen musiikkia ja musiikinvalintaa keväällä 2014. Kävin läpi radion ja musiikkiradion historiaa Suomessa ja tärkeimpiä termejä radiomusiikkiin liittyen. Radion Suomen osalta tutustuin koko kanavan profiiliin ja ennen



kaikkea sen prime time -musiikkiin ja musiikin erikoisohjelmiin. Musiikin valintaa ja sitä tukevat tai siihen vaikuttavat tekijät ovat tämän työn ydin.

Tärkeimmäksi tietolähteeksi tässä työssä nousi luonnollisesti Yle Radio Suomen musiikkipäällikkö Jorma Hietamäki. Hän osasi kertoa minulle kokonaisvaltaisesti musiikin käytöstä kanavalla ja musiikin valinnasta. Tärkeitä lähteitä olivat myös muut haastateltavani: musiikkituottaja Jami Liukkonen, musiikkitoimittaja Jake Nyman, Radio Novan musiikkipäällikkö Mikko Harjunpää sekä Yle Lapin radion tuottaja Tapio Räihä. Heiltä sain kokonaisvaltaista ymmärrystä Ylen sisäiseen toimintaan kuin myös musiikin valintaan yleisellä tasolla ja musiikkiin työkaluna.

Mielestäni oli mielenkiintoista syventyä tässä työssä radiomusiikin teoriaan itse pääaiheen lisäksi. Radiomusiikista ja musiikkiradiosta ei ole kirjoitettu kovin paljoa suomeksi, mutta se mitä on kirjoitettu, osoittautui monipuoliseksi ja silmiä avaavaksi tiedoksi.

Keskeisimpiä asioita ymmärtää tämän työn kannalta on muutamia. Historiallisesti ajateltuna Todd Storzin kehittämä Top 40 -formaattiradio on ollut kansainvälisesti hyvin merkittävä, jonka vaikutus näkyy ja kuuluu vahvasti yhä edelleen. Tuo ajattelu- ja toimintatapa ei vaikuta vain kaupallisiin radioihin, vaan yhtäläillä se määrittelee julkisen palvelun yhtiön Yleisradion työskentelyä.

Yle Radio Suomen musiikki koostuu maakuntaradioiden eli prime time -lähetysajan soivasta musiikista ja iltaisin, öisin ja viikonloppuisin soivista musiikin erikoisohjelmista. Lähetysvirran aikana soitettu musiikki on täysin musiikkipäällikön ja musiikkitoimituksen tekemien valintojen mukaista, ja sitä hallinnoidaan rotaatiokellon ja musiikinhallintaohjelma GSelectorin avulla.

Musiikin valintaan keskittyy musiikkitoimituksesta kolme henkilöä. Nuo henkilöt ovat musiikkituottajat Jami Liukkonen ja Kirsi Väänänen sekä tärkeimpänä musiikkipäällikkö Jorma Hietamäki. Ryhmä kuuntelee musiikkia työajallaan ja viikoittaisissa kokouksissa päätetään, mitkä uusista kappaleista nostetaan Radio Suomen soittoon. Näissä kokouksissa keskustellaan musiikkivalinnoista, mutta jos valinta on hankala suorittaa, musiikkipäälliköllä on painavampi ääni.

Musiikkia tulee kanavalle kolmesta eri lähteestä. Levy-yhtiöt käyvät viikoittain tuomassa musiikkia musiikkituottajalle. Lisäksi postin mukana ja arkiston digitoiduista levyistä saapuu materiaalia musiikkitoimitukseen. Kaikki levyt kuunnellaan, tosin ei kokonaisia kappaleita. Musiikkipäällikön työhön kuuluu tärkeänä osana myös arvottaa kappaleiden soittotiheyttä eli päättää siitä, kuinka usein mikin kappale soi.

Musiikkitoimitus musiikkipäällikön johtamana on keskustellut musiikin kategorioista, joita on neljä. Kategoriat ovat uutuus, ulkomainen pop, kotimaiset ja evergreen. Musiikkipäällikön tärkein työkalu on korvien lisäksi musiikinhallintatyökalu GSelector, jonka avulla muokataan kategorioita, soittotiheyttä ja rotaatiokelloja.

Yle Radio Suomessa ei tämän tutkimuksen perusteella valvota tai juurikaan mitata musiikkia tai musiikkipolitiikassa onnistumista. Tietooni ei ainakaan tässä tutkimuksessa tullut musiikkitoimituksen ulkopuolelta saapuneita virallisia ohjeistuksia esimerkiksi musiikin tyyllilajista tai määrästä tuntitasolla. Musiikkitutkimuksia kyllä tehdään, mutta hyvin harvoin. Kuuntelijatutkimukset tehdään luonnollisesti Kansallisen Radiotutkimuksen toimesta, ja kuuntelijalukujen perusteella voi sanoa, että musiikin suhteen on kohde-ryhmään nähden kanavalla onnistuttu. Sekä teoriassa että haastatteluissa nousi esiin, että musiikin valinnassa tärkeintä on musiikin valitsijan oma intuitio ja kokemus, joka karttuu työtä tekemällä.

Musiikin valinnassa vaikuttaa kanavaprofiiliin, yleisön ja henkilökohtaisten mieltymysten lisäksi raha. Radio Suomen budjetti musiikin suhteen on rajallinen. Tästä syystä musiikkivalintoja rajoitetaan jossain määrin valitsemalla Rooman sopimuksen, niin sanotun Gramex-säännön, ulkopuolelle jääviä edullisempia kappaleita. Pääasiassa musiikki on edullisempaa, kun se on äänitetty Yhdysvalloissa. Jos asiasta ei ole selvää määräystä tietyn ohjelman suhteen, niin vähintäänkin ohjelman tekijän kanssa käydään keskustelut siitä, kuinka paljon edullisempaa musiikkia tulisi soittaa.

Jake Nyman puolestaan antoi enemmän käytännön vinkkejä, miten musiikkia tulisi valita musiikin erikoisohjelmaan, jotta yleisö kiinnostuisi ja jatkaisi kuuntelua. Hyvä yleisohje hänen mukaansa on aloittaa jollakin tutulla ja koukuttavalla kappaleella. Parin tutun kappaleen jälkeen on hyvä soittaa jokin tuntemattomampi levy, ehkä kuulijalle uusi tuttavuus.

Kaikille haastattelemilleni yleläisille tuntui olevan hyvin tärkeää pitää yllä lakiin kirjattua julkisen palvelun tehtävää eli sivistää ihmisiä ja tuottaa sisältöä monipuolisesti. Nähdäkseni tämä heijastuu myös musiikkia valittaessa ja musiikkiohjelmiä tehdessä.

Kanavan sisällä kaikki viime vuosien musiikkiin kohdistuneet uudistukset eivät ole aina herättäneet tyytyväisyyttä. Lapin Radion tuottajaa haastatellessani kävi ilmi, että val-lankäyttö musiikin suhteen huolettaa ja musiikin alueellisuuden katoaminen maakunta-radioista harmittaa joitakin kuulijoita.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksesta käy ilmi, että musiikkia valikoidaan hyvin isolle yleisölle hyvin pienen ryhmän voimin. On totta, että musiikkipäälliköllä on paljon valtaa, sillä hänen kädessään päätökset musiikista ja siihen budjetoiduista varoista lopussa ovat. Toisaalta musiikkiprofiili näyttää kuulijalukuja katsoessa ja muihin kanaviin, jopa pahimpiin kilpailijoihin, verratessa onnistuneen hyvin.

Mielestäni musiikkitutkimuksia ja kuulijatutkimuksia voitaisiin tulevaisuudessa tehdä useammin ja tarkemmin, jotta ei jäätäisi suosion aallonharjalla oman ylivoimaisuuden uskoon. Yleensä Yleisradiossa on kyetty muuttumaan ja vastaamaan kulloisenkin markkinatilanteen vaatimiin haasteisiin. Radio Suomen musiikkivalikoima näyttäyty monipuolisena, eikä vain iskelmällisenä ”humpparadiona”, kuten joku kuulija Jorma Hietamäen mukaan voisi kuvitella. Ylen sisäistä tai ammatillista palautejärjestelmää voisi myös kehittää, sillä Hietämäki sanoo, että palautetta tulee lähinnä kanavan kuuntelijoilta ja muusikoilta. Näiden tahojen kritiikki tai palaute ei radion kehittämisen kannalta ole rakentavaa.

Tutkimusta tehdessäni opin paljon musiikin valintaan vaikuttavista tekijöistä. Musiikin päätyminen radiokanavan soittoon riippuu monista eri tekijöistä. Koska olen lukenut teoriaa useista eri opuksista ja haastatellut eri taustaisia alan ammattilaisia, olen saanut kattavan kuvan musiikkipäällikön työstä sekä eri tyyleistä valita musiikkia eri kanaville ja eri käyttötarkoituksiin.

Jatkossa tutkimusta pystyisi vielä syventämään. Jatkotutkimuksissa voisi selvittää esimerkiksi levy-yhtiöiden ja radiokanavien suhdetta toisiinsa ja sitä, miten musiikkia hankitaan radiokanavalle. Tätä työtä tehdessäni yllätyin siitä, että Radio Suomella ei etsitä musiikkia itse edes pienessä määrin esimerkiksi verkon musiikkipalveluista, ulkomaisil-

ta radiokanavilta tai konserteista. Käsittääkseni aika tällaiseen musiikkitoimituksessa ei riitä ja tärkeimmät uutuudet tulevat levy-yhtiöiden kautta valmiina pakettina.

Muita jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavia aiheita ovat musiikin erikoisohjelmat Radio Suomessa, Yleisradion kokonaisvaltainen musiikkiprofiili ja sen jättämät aukot. Yleisradion tulisi joidenkin tässä työssä esille nousseiden mielipiteiden mukaan turvata sellaisen musiikin soitto, joka ei muuten saisi niin paljon soittoaikaa. Lisäksi tulisi varmistaa, että kaikki yleisöt tulisivat musiikissa palvelluiksi. Tutkia voisi esimerkiksi tähdenlennoksi jääneen Ylen radiokanavan YleQ:n matkaa musiikin kannalta vaihtoehtoisena asemana Suomen radiokentällä.

Kysyin Jorma Hietamäeltä mistä syystä Yle Radio Suomen musiikin valinnoista ja musiikkipolitiikasta ei kerrota avoimesti Radio Suomen verkkosivuilla, kuten sisaruskanava Ylex:llä kerrotaan. Hietamäki kertoi, että tältä osin verkkosivujen rakennus on vielä kesken. Toivon, että tämä työni auttaisi parantamaan tiedon kulun avoimuutta ja toimisi lähteenä niille, jotka ovat kiinnostuneet musiikin valinnasta verorahoin kustannetulla Suomen suosituimmalla radiokanavalla.

## Lähteet

Alm, Ari & Salminen, Kimmo (toim.) 1992. Toosa soi – Musiikki radion kilpailuvälineenä? Oy Yleisradio Ab.

Finnpanel 2014a. Kansallisen radiotutkimuksen tuloksia. Kanavaosuudet ikäryhmittäin, marraskuu 2013 - tammikuu 2014. Finnpanel Oy / KRT. Viitattu 15.3.2014.  
<<http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/2013/44/kanavaosuusikaryhma.html>>

Finnpanel 2014b. Kansallisen radiotutkimuksen tuloksia. Valtakunnalliset tavoitteet ja kuunteluun käytetty aika, joulukuu 2013 - tammikuu 2014. Finnpanel Oy / KRT. Viitattu 2.4.2014. <<http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/viimeisin/tavoittavuus.html>>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Oy Yliopistokustannus, HYY yhtymä.

Nukari, Matti & Ruohomaa, Erja 1997. Uusi vanha radio – sen tulevaisuus, tekeminen, tuotteet ja hallinta. Porvoo: WSOY.

Jyväskylän Yliopisto 2011. Menetelmäpolku: Laadullinen tutkimus. Jyväskylän Yliopiston Koppa. Viitattu 1.4.2014.  
<<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategia/laadullinen-tutkimus>>

Kemppainen, Pentti 2009. Musiikki tekee murron – Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista. Tampere: Juvenes print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Kontukoski, Maija 2009. Musiikki tekee murron – Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista. Tampere: Juvenes print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Kemppainen, Pentti 2011. Aina soi Sävelradio – Radiomusiikista musiikkiradioon. Vantaa: Hansaprint.

Kujala, Tapio & Lahti, Jari & Tamminen, Heikki 1998. Radiotyön perusteet: johdatus suoran lähetyksen tekemiseen. Helsinki: Gaudeamus

Kurkela, Vesa (toim.) 2009. Musiikki tekee murron – Tutkimuksia sävel- ja hittiradioista. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Kuutti, Heikki 2012. Mediasanasto. Jyväskylä: MediaDoc Oy.

Maasalo, Kai 1976. Maamme radiomusiikin alkuvaiheita. (Yleisradion julkaisusarja 54). Lahti: Esan Kirjapaino.

Radiomedia 2014. RadioMedian historia. Viitattu 23.3.2014.  
<<http://www.radiomedia.fi/radiomedia/radiomedian-tehtava-ja-palvelut/radiomedian-historia>>

Saarinen, Tomi. Soittolista FAQ. Ylex. Viitattu 25.3.2014.  
<<http://ylex.yle.fi/musiikki/soittolista-faq>>

Salminen, Kimmo 1989. Musiikkimakujen muotoutuminen: musiikkikulttuuriin sosiaalistuminen ja enkulturaation ongelmat. Helsinki: Yleisradio

Suomalainen, Ninni 2009. Miten musiikki päätyy radion soittolistalle? [pdf] Opinnäytetyö. Viestinnän ko. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavuus <[http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7991/Suomalainen\\_Ninni\\_09.pdf?sequence=1](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7991/Suomalainen_Ninni_09.pdf?sequence=1)>

Syrjälä, Timo 2010 Säännellyt sävelet. Radiomusiikin sääntelystä Suomessa ja eräissä vertailumaissa. Työpapereita 47. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Uimonen, Heikki 2011. Radiomusiikin rakennemuutos. Kaupallisten radioiden musiikki 1985 - 2005. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Vilkko, Arto 2010. Soittolistan symbolinen valta ja vallankäytön mekanismit. Tutkimus viiden radioaseman formaatista ja musiikkitarjonnasta. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

Yle 2014. Kanavat ja palvelut. Viitattu 29.3.2014. <<http://yle.fi/yleisradio/kanavat-ja-palvelut>>

Yle Radio Suomi 3/2014a. Yle Radio Suomen soitetuimmat vko 10 (3.3. – 9.3.2014). Viitattu 15.3.2014. <[http://yle.fi/radio/radiosuomi/musiikki/yle\\_radio\\_suomen\\_soitetuimmat\\_vko\\_10\\_33\\_-\\_93\\_2014/7135389](http://yle.fi/radio/radiosuomi/musiikki/yle_radio_suomen_soitetuimmat_vko_10_33_-_93_2014/7135389)>

Zotow, Vera 2012. Kaupunkiradiot kaupunkikulttuurin edustajina. Esimerkkeinä Radio City ja Bassoradio. [pdf] Opinnäytetyö. Elokuvan ja television ko. Helsinki: Metropolia AMK. Saatavuus <[http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43128/Zotow\\_Vera.pdf?sequence=1](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43128/Zotow_Vera.pdf?sequence=1)> Luettu 25.3.2014.

### **Haastattelut ja julkaisemattomat lähteet**

Harjunpää, Mikko 2014. Musiikkipäällikkö. Radio Nova. Haastattelu: 28.3.2014

Hietämäki, Jorma 2014. Musiikkipäällikkö. Yle Radio Suomi. Haastattelu: 13.2.2014.

Liukkonen, Jami 2014. Musiikkituottaja. Yle Radio Suomi. Haastattelu: 1.4.2014.

Nyman, Jake 2014. Musiikkitoimittaja. Yleisradio. Haastattelu: 27.2.2014.

Räihä, Tapio 2014. Tuottaja. Yle Lappi. Sähköpostihaastattelu: 26.3.2014.

Yle Radio Suomen musiikkitoimitus 2013. Yle Radio Suomi – Musiikki 2013. [Power Point -esitys]. Helsinki: Yleisradio. Lähde omistajan hallussa.

Yle Radio Suomi 2013b. Maakuntien kellopohjat – tammikuu 2013. [Power Point -esitys]. Helsinki: Yleisradio. Lähde omistajan hallussa.

## Radio Suomen ohjelmakaavio keväällä 2014

10.12.2013 Radio Suomi 27.11.2013	maanantai	tiistai	keskiviikko	torstai	perjantai	lauantai	sunnuntai	
05.00	Aamupala							05.00
	Merisää klo 0550							
6.00	Aamupala							6.00
	Maakuntaradio					Suomi soi	Aamun vieras (u)	
7.00	Yle Uutiset ja sää 15'					Onnen sävel	Suomi soi	7.00
	Maakuntaradio, Merisää							
8.00	Yle Uutiset ja sää 15'					Merisää		8.00
	Maakuntaradio					Onnen sävel	Sunnuntai-Suomi	
							Luontoretki	
							Sunnuntai-Suomi	
							Tohtori Raimo (u)	
9.00	Yle Uutiset, Urheiluradio, Sää					Minna Pyykön maailma	Iskelmäradio - Kalevi Pollari	9.00
	Maakuntaradio					Lauantai-Suomi		
10.00	Yle Uutiset					Uutiset 3'		10.00
	Ajantasa					L-S / kesällä	Pop eilen - toissapäivänä	
						Mörönperän versot		
						Tohtori Raimo		
11.00	Yle Uutiset					Uutiset 3'		11.00
	Maakuntaradio					Levylautakunta. Pj. Tarja Närhi	Jake Nyman	
12.00	Yle Uutiset 15'					Uutiset 5'		12.00
	Maakuntaradio					Kylliä(u)/Kylliä/Kivijalkakaupat	Kansanradio	
	Anonymiitit kotikusatut							
	Merisää klo 1245							
13.00	Yle Uutiset, Urheiluradio					Uutiset 3'		13.00
	Maakuntaradio					Lakatut varpaankynnet - Susanna Vainiola	Kissankehto - Susanna Vainiola	
14.00	Yle Uutiset					La-vieras	Musiikkia lepopäivän ratoksi	14.00
	Ajantasa					Poppikoulu/Hitin kaava		
	Pikkujuttu							
15.00	Yle Uutiset					Entisten nuorten sävellahja		15.00
	Maakuntaradio						Tähtisumua	
16.00	Yle Uutiset ja sää 15'					Rocktoimittajan Iltapäivällinen - Tero Liete		16.00
	Maakuntaradio							
17.00	Yle Uutiset ja sää ma-pe 20', la - su 15', Urheiluradio					Uutiset 3'		17.00
	Taustapeili/ "Käännekohdassa", Radiomusikaali: Badding, Rakkaudesta tangoon, "Naisten maailma ja mietteitä"					Jokaniemen sävelradio - Kalevi Pollari	Kiveen hakatut	
18.00	Sekahaku - Tarja Närhi	Poplaari	Luonto-Suomi/	Maailmanpolitiikan arkipäivää	Puhelinlangat laulaa	Sekahaku - Tarja Närhi (u)	Mus. kontaktit/	18.00
				Suomi tänään				
				Merisää klo 1850				
19.00	Metsäradio	Arkikontakti-illat (tiede, kulttuuri, elämäntapa)	Luontoilta	Pelastetaan duunit/SF-tähtien kesä/Kanavan arkisto-ohjelma?	Puhelinlangat laulaa	Lempimusiikkia	Kadonneen levyn metsästäjät	19.00
20.00	Bluesministeri Esa Kuloniemi	Kantritohtori Teppo Nättälä	Café Tropical - Telle Virtanen	Euroopan taivaan alla	Puhelinlangat laulaa	Hajatusmusiikkia - Kai Ulmanen	Lähikuvassa	20.00
21.00	Päivä tunnissa					Poppikoulu (u)/Hitin kaava (u)	Taustapeili (u)	21.00
	Yle Uutiset selkosuomeksi, Novosti Yle, Urheiluradio							
	Merisää							
22.00	Jake Nyman (u)	Rocktoimittajan Iltapäivällinen - Tero Liete (u) / Tartu mikkiin - Tero Liete	Uudenkansanmusiikki	Lähikuvassa (u)	Lakatut varpaankynnet - Susanna Vainiola (u)	Koe-eläinpuisto	Levylautakunta (u)	22.00
23.00	Taustapeili (u)/Iltan vieras	Kylliä(u)/Kylliä/Kivijalkakaupat (u)	Kansanradio	Taustapeili (u)/Minna Pyykön maailma (u)	Poplaari (u)		Pelastetaan duunit/SF-tähtien kesä/Kanavan arkisto-ohjelma? (u)	23.00
		Lauantaivieras (u)	Metsää ja luontoa					
24.00	Yöradio							
01.00								
02.00								
03.00								
04.00								04.00

**Kysymyksiä Jorma Hietamäelle**

Mikä on musiikin valinnan prosessi Radio Suomessa?

Mistä musiikkia saadaan kanavan soittoon?

Ketkä tekevät päätöksiä musiikin suhteen?

Mikä on Radio Suomen kohderyhmä?

Kuvaile Radio Suomen kanavaprofiilia.

Mikä on musiikin relevanssi radion prime timessä?

Miten tehdään soittolista?

Mitä tarkoittaa musiikkiprofiili radiossa yleensä ja Radio Suomessa?

Millä kriteereillä Radio Suomen musiikki valitaan?

Mitä musiikin kategorioita Radio Suomella on?

Teettekö kuuntelijatutkimuksia?

Miten tiedätte, että musiikkiprofiili on onnistunut?

Mistä saatte palautetta musiikista?

Montako kappaletta soi päivässä?

Miten raha vaikuttaa musiikin valintaan?

Miten musiikin erikoisohjelmat hankitaan kanavalle?

Montako kappaletta musiikin erikoisohjelmissa soi?

Mitä ohjeistuksia musiikin erikoisohjelmien teossa on?

Ketkä ovat Radio Suomen kilpailijoita?

**Kysymyksiä Jami Liukkoselle**

Mikä on Radio Suomen moodi musiikissa?

Montako kappaletta soi yössä?

Mitä työtehtäviisi Radio Suomessa kuuluu?

Miten musiikki valitaan Radio Suomessa?

Montako kappaletta soi musiikin erikoisohjelmissa?

**Kysymyksiä Tapio Rähälle**

Millaista palautetta saatte musiikista alueellanne?

Millaiset ohjeistukset maakuntaradioille on annettu musiikin suhteen?

Miten käytännössä musiikki tulee maakuntaradionne käytettäväksi?

(Esimerkiksi, tulevatko kaikki kappaleet suoraan Selectorista tunti listalle vai valitseeko tuottaja / juontaja annettujen tuntikellojen mukaisesti kappaleet?)

Miten maakuntaradiossanne vaikutetaan musiikin valintaan tai musiikin määrään?



Millaista seurantaä soitetuista kappaleista tehdään? Joko teidän toimestanne tai musiikkipäällikön pyynnöstä.

Miten musiikkipolitiikka on muuttunut Radio Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana maakuntaradion näkökulmasta?

### **Kysymyksiä Mikko Harjunpäälle**

Miten ja minkälaisin perustein musiikki valitaan Radio Novassa?

Mikä on kanavan musiikkiprofiili ja kohderyhmä?

Kuinka iso osuus kanavan On Air -ajasta on musiikkia viikko- tai päivätasolla? (Esimerkiksi kappalemäärä, tuntimäärä tai prosentuaalisesti.)

Kuinka monta kappaletta soi yhdessä päivässä?

Montako kappaletta on soittolistalla? (Jos on esimerkiksi viikoittain vaihtuvat soittolistat.)

Minkälaisia musiikin kategorioita Radio Novalla on (tuntikellossa) ja montako niitä on?

Minkälaisia kuuntelijatutkimuksia teette ja kuinka usein?

### **Kysymyksiä Jake Nymanille**

Mikä on musiikin erikoisohjelman luomisen prosessi ideasta toteutukseen?

Millaisia ohjeistuksia, sääntöjä ym. on siinä, että pääsee tekemään erikoisohjelmaa?

Mitä ohjeistuksia tekijöille on annettu sisällön suhteen, esimerkiksi puheen ja musiikin osalta?

Kuka tilaa erikoisohjelman?

Miten yksittäiset kappaleet valitaan musiikin erikoisohjelmassasi?

Tapaavatko musiikin erikoisohjelmien tekijät keskenään?

Mikä on mielestäsi musiikin merkitys radiossa: esitellä jotakin uutta, tuoda jotakin tuttua vai...?